

AVGUST

DUHOVNO ŽIVLJENJE 1986

evharistija
kruh življenja
in vez
edinosti

LA IGLESIA Y LA PORNOGRAFIA

En noviembre del año pasado el obispado argentino dio a conocer el documento "Construyamos juntos la Nación". Con respecto a la pornografía dice: "En distintas oportunidades, a través de diversos organismos de esta Conferencia Episcopal, nos hemos referido a la creciente pornografía que se va difundiendo en el país de manera alarmante. Hoy volvemos a hacerlo, en cumplimiento de nuestra misión de pastores, porque no se trata de algo superficial sino de una realidad profunda que afecta a valores sustanciales de nuestra existencia personal, familiar y comunitaria. Entendemos por pornografía las manifestaciones que atentan contra el pudor y las buenas costumbres, distorsionando la sexualidad y exaltando su instinto de manera incontrolada. Al condenarla una vez más, queremos defender y promover en la dignidad humana la verdadera sexualidad; queremos que los niños sean niños, con el candor de su ternura e inocencia; queremos ayudar a los adolescentes en una etapa difícil y decisiva de su vida; deseamos que nuestra juventud se desarrolle sana de cuerpo y alma, y que la mujer sea debidamente respetada y enaltecida... En el momento actual este mal es tanto más grave, cuanto que, junto con la proliferación de imágenes y actitudes obscenas, va penetrando el convencimiento de que en ellas nada hay de malo, con lo cual el daño es mucho mayor... También podría agregarse que el desorden sexual es, en gran medida, generador de violencia dentro de la sociedad y destructor de los más altos ideales, incluso el patriotismo, en los jóvenes." Está bien que las autoridades correspondientes hayan arbitrado medidas para regular legalmente el lenguaje en los medios de comunicación social, para resguardar el buen gusto. Con mucha más razón han de encontrarse normas jurídicas para velar por el pudor y la moralidad en dichos medios.

KO BOM TIH IN DOBER

Rad jih imam
molčea okna
s cestami in hrepenenjem
pod pol zaprtnimi oknicami
rad jih imam
steze ki z drobnimi stopinjami
drže do samotnih dreves
staro samotno drevo
rad jih imam
daljne zvonove nad zamišljenim
barjem
in otožne ptice v ločju
nad vas imam
tihe dobre stvari
Nihče te mi ne vzame
mehki zeleni pogled trav

nihče
mali rdeči čudež ciklame
mihče
topla dišeča julijska prst
ki te odsotno pretakam med prsti
vse bolj bom tvoj —
ko bom tih in dober
Tudi jaz
trava med travami
drevo med drevesi
bom stal z razprostrtimi rokami
in objemal
zvezde oblake in ptice
in se pogovarjal s tabo zemlja
dolgo dolgo
takrat ko bom tih in dober
tudi jaz

Ivan Minatti

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Leto 53

Avγουst 1986

Ob prevzemu nove službe

Novi delegat dr. Alojzij Stare vsem rojakom v Argentini 20. 6. 1986

Ob prevzemu službe delegata za slovensko dušnopastirstvo v Argentini vse rojake prizrčno pozdravljam.

Iskren pozdrav sobratom duhovnikom, dosedanjim in bodočim sodelavcem; odbornikom in članom naših ustanov, organizacij in Domov; apostolskim sodelavcem in učiteljstvu ter pevskim zborom, izdajateljem in urednikom in raznašalcem naših listov ter vsem članom naših verskih okrajev; skratka — vsem, ki so z našo versko skupnostjo v Argentini povezani in jo na kakršenkoli način grade.

Moja prva misel naj bo beseda zahvale. Prizrčne zahvale Bogu in Mariji Pomagaj ter številnim dobrotnikom.

Bogu in Mariji Pomagaj za vse milosti in dobrote tako posameznikom, družinam kot tudi vsej naši skupnosti.

Med rajnimi naj posebej omenim monsinjorja Antona Oreharja, dolgoletnega graditelja slovenske verske skupnosti v Argentini, vse pokojne dušne pastirje ter številne laične sodelavce.

Med živimi pa se naj posebej spomnim svetega očeta Janeza Pavla II., ki nam v svoji očetovski ljubezni daje možnost lastnega dušnega pastirstva. Nadalje slovenskega metropolita Alojzija Šuštarja in narodnega ravnatelja za izseljensko dušnopastirstvo škofa Stanislava Leniča, ki sta me predlagala za to službo in mi želela božjega

blagoslova. Enaka zahvala seveda tudi kardinalu Primatesti, predsedniku Argentinske škofovske konference, ki me je imenoval in tako potrdil dosedanje delo našega pastirovanja.

Druga misel pa naj bo beseda prošnje. Iskrene prošnje duhovnim sobratom in laikom, možem in ženam, dekletom in fantom, otrokom in ostarelim, bolnikom in Bogu z obljubami posvečenim osebam.

Ostanimo tudi v bodoče trdno povezani z Bogom in med seboj, v resnici bratje in sestre, k čemur so nas neprestano bodrili nepozabni škof Gregorij, metropolit Alojzij Šuštar ob svojem obisku in naš dolgoletni pastir monsinjor Orehar.

Združeni z Bogom po božji besedi, dnevni molitvi, presveti daritvi in svetih zakramentih bomo zmožni živeti v božji milosti, bomo pravi kristjani in to tudi sredi vsak dan bolj razkristjanjenega sveta.

Povezani med seboj po vedno večjem razumevanju in veliki ljubezni, ki naj objemata slehernega rojaka v tej prostrani državi, pa bomo iz dneva v dan izpričevali svetopisemske besede: „Kako lepo je, če bratje prebivajo skupaj!“

Oporo za vedno večjo povezavo z Bogom in med seboj pa iščimo v slovenskih sv. mašah, ki so na številnih krajih Argentine; pri sv. urah, ki so velik blagoslov naše duhovne rasti; v slovenskih šolah in v Slovenskih domovih; v našem tisku in v raznih mladinskih in drugih organizacijah; predvsem pa se neprestano zatekajmo k presvetemu Srcu Jezusovemu in Mariji Pomagaj, našim svetniškim kandidatom in nepozabnim mučencem.

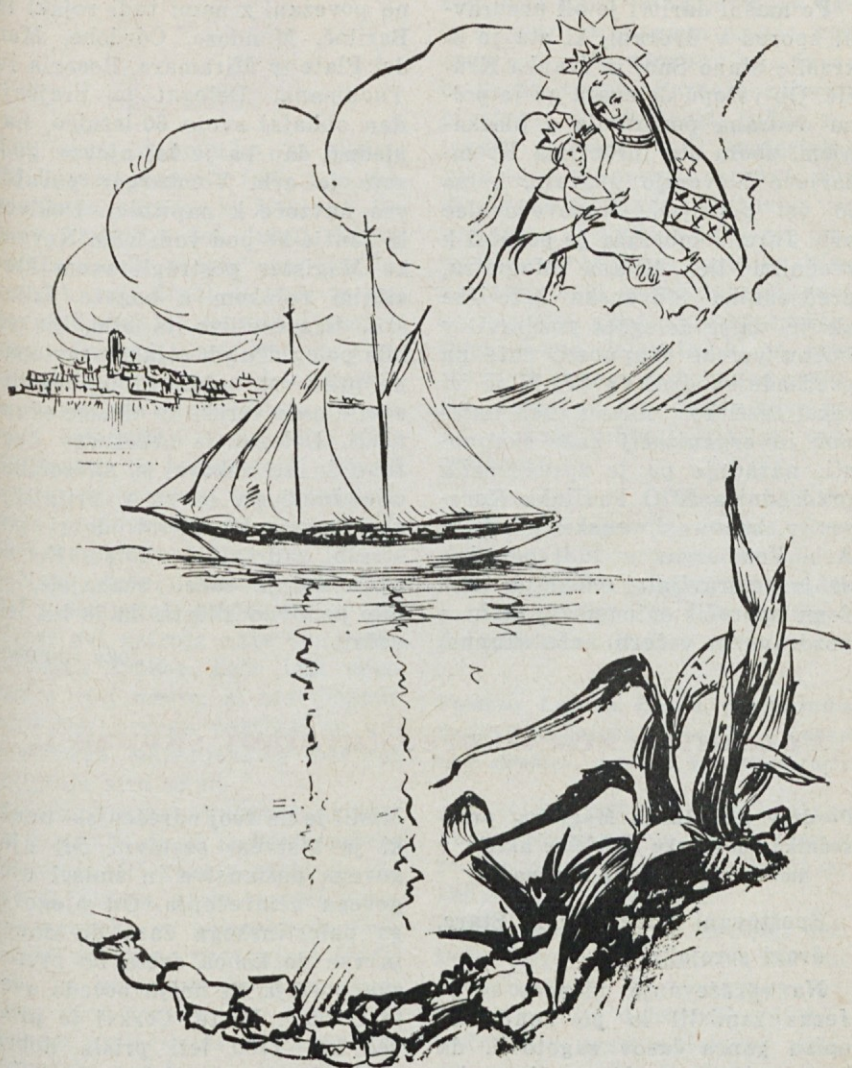
Pozdravni večer skupnosti novemu delegatu

V petek 20. junija je bil v Slovenski hiši pozdravni večer naše skupnosti novemu delegatu slovenskega dušnega pastirstva. Ob 19. uri je bilo v tako polni cerkvi Marije Pomagaj, kot je le ob večjih slavnostih, somaševanje dušnih pastirjev z delegatom dr. Alojzijem Starcem. V lepo okrašeni cerkvi (Ivan Rode) so z delegatom somaševali Matija

Borštinar, France Cukjati, Jože Guštin, Ladislav Lenček CM, Janez Peček CM, dr. Jure Rode in Jože Škerbec. Ceremonier je bil bogoslovec Franc Šenk, mašni napovedovalec je bil Janez Jereb, berili sta brala Metka Malovrh in Andrej Poznič, darove so nesli otroci Balantičeve šole v narodnih nošah, pela pa sta med mašo skupno mladinska zboru iz San

Justa in Ramos Mejía pod vodstvom Andreja in Tineta Selana ob orglanju Rezke Snoj. Prve vr-

ste so zasedli predstavniki naših ustanov. V imenu dušnih pastirjev je delegata pozdravil Jože

Mati Marija na tuje je šla... (Jože Beranek)

Škerbec, ki je tudi prebral listino o imenovanju, delegat dr. Starc pa je v mašnem nagovoru izrekel besedo zahvale in prošnje.

Po mašni daritvi je bil pozdravni spored v dvorani, ki sta jo okrasila Stane Snoj in Ivanka Krušič. Ob vstopu delegata ga je polna dvorana pozdravila s ploskanjem, zboru sta intonirala Kremžarjevo Slovenijo v svetu, ki so jo vsi poprijeli. Napovedovalec arh. Jure Vombergar je povabil k zvočniku lic. Milana Magistra, predsednika Slovenske katoliške akcije, da je delegata pozdravil v imenu verske skupnosti, nato pa predsednika društva ZS, ki je izrekel čestitke v imenu vseh ustanov in organizacij naše skupnosti, nazadnje pa je spregovorila predsednica SDO Pavlinka Korosec v imenu slovenske mladine. Arh. Vombergar je tudi povedal, da je pripravljali odbor po telefonu sporočil o imenovanju in o pozdravnem večeru naše skupno-

sti v notranjosti dežele, ki so ga naprosile, naj pove čestitke in dobre želje na večeru tudi v njihovem imenu. Tako so bili duhovno povezani z nami tudi rojaki iz Bariloč, Mendoze, Córdoba, Mar del Plate in Miramara, Rosaria in Tucumana. Delegat je prejšnji dan obhajal svojo 60-letnico, naslednji dan pa je bil njegov god, zato je arh. Vombergar povabil vse navzoče k napitnici. Dekleta in fantje so pod vodstvom Nevenke Magister postregli vsem številnim rojakom z bogato zakuško. Razveseljivo je bilo, da so bile poleg drugih rojakov zastopane prav vse ustanove in organizacije naše verske in civilne skupnosti. Delegat je obšel vso dvorano in se rokoval z navzočimi, udeleženci pa so se v prijateljskem pomenku in ob dobri postrežbi zadržali še dolgo. Ko so se nazadnje začeli razhajati, je bilo ponovno slišati, da je bil lep večer.

Jože Škerbec

Pozdravne besede predstavnikov skupnosti

Pozdrav lic. Milana Magistra, predsednika Slovenske katoliške akcije, v imenu naše verske skupnosti

Spoštovani delegat dr. A. Starc, dragi sorojaki!

Na vpraševanje učencev se je Jezus zamislil in po končanem opisu konca časov zagotovil, da bosta nebo in zemlja prešla, „njegove besede pa ne bodo prešle.“

Mislil je na svoj odrešenjski nauk, ki je bistveni sestavni del njegovega poslanstva in smisel njegovega učlovečenja. Od njegovega palestinskega časa do danes in vse do konca sveta bo prenosna postaja za božjo besedo sveta Cerkev. Po tej Cerkvi je pred več kot 1100 leti prišla dobra novica — evangelij tudi do našega naroda. Ta Cerkev daje naro-

dom sveta duhovnike, ki služijo tej Besedi, daje jih tudi delu slovenskega naroda, ki živi pod Južnim križem v tej deželi. Kakor določa „motu proprio“ papeža Pavla VI., naj družijo in vodi te duhovnike narodni delegat. Po smrti msgr. Oreharja nas Bog po Cerkvi obdarja z novim delegatom v osebi vas, dr. Alojzija Starca. Za nas se v delegatu uteleša volja naše skupnosti po samostojni verski skupnosti, seveda v pravem odnosu s slovensko in argentinsko cerkveno hierarhijo.

Naši dušni pastirji so skupaj z delegatom poveljavni in ljubljeni del ustroja naše slovenske zdomske družbe. Zato ima delegat v njej mesto, ki mu pripada odličnost prvega pastirja in odgovornega ohranjevalca božjega življenja med nami.

Naša verska skupnost si mora čestitati, da ji je božja milost naklonila delegata v osebi dr. Alojzija Starca, ki je zrastel v naši begunski in zdovski družini. To ga odločilno povezuje s tradicijo, na kateri je skupnost osnovana. Kot domobranec ste se, g. delegat, odločili za krščanske in slovenske vrednote; tri leta taborišnega življenja so vas uspo-

sobile za skromnost in preprostost, ki so označevale vse naše zdomske začetke in ustvarjanje; čez trideset let dušnega pastirstva med nami in vzajemnega dela z msgr. Oreharjem pa sta vas vcepila v naše zdomske telo zacelela in za vedno. Poznate njihovo miselnost in vrednost naših rojakov. Poznate tudi materialni svet naše skupnosti, pa veste tudi, da so ga gradile duhovne vrline, brez katerih se bodo vse materialne zrušile in izginile. Ker postavljate vi in mi duhovni svet na najvišje mesto, visoko spoštujemo mesto delegata, ki je prvi oskrbnik našega duhovnega sveta. Da ste dodali teži dneva novo težo, se vam zahvaljujemo in vam čestitamo.

Kakor je bilo rečeno v začetku, naj bo povedano na koncu. Prosimo, naj Kristusove besede v naši skupnosti nikdar ne preidejo tudi po zaslugi vaše vzvišene delegatske službe.

Pozdrav Lojzeta Rezlja, predsednika društva Zedinjena Slovenija, v imenu vseh društev, ustanov in organizacij

V veliko čast si štejem, da vas nocoj pozdravim v naši sredi v imenu vse organizirane slovenske skupnosti v Argentini.

Vsi vemo, da ste sprejeli težko in odgovorno mesto. A ker vas poznamo, kako ste že od vsega početka vašega duhovniškega dela vedno bili zvest sodelavec sedaj že pokojnega msgr. Antona Oreharja, smo prepričani, da boste z

božjo pomočjo nadaljevali delo vašega prednika. Naj Bog blagoslavlja vaše delo za duhovno rast slovenstva v Argentini. Naključje je nanoslo, da ste včeraj praznovali svoj 60. rojstni dan, danes uradno nastopate kot delegat in jutri boste praznovali svoj god. Za vse te tri dogodke v vašem življenju vam v imenu vseh Slovencev v Argentini iskreno čestitam, želeč vam vse najboljše na mnoga leta!

Pozdrav Pavlinke Korošec, predsednice Slovenske deklinške organizacije, v imenu mladine

Spoštovani delegat!

Ko je umrl naš dragi monsinjor Orehar, smo čutili, da so se zamajali stebri naše slovenske skup-

nosti v Argentini. Pokopali smo očeta in ostali smo sami, toda toda njegova ljubezen je šla preko groba. Že iz večnosti misli na nas in pri Vsemogočnem nam je izprosil novega duhovnega vodjo — očeta naše slovenske skupnosti — vas, dr. Alojzij Starc. g. delegat.

Vaše dolgoletno, uspešno duhovno vodstvo slovenske mladine je zagotovilo, da boste kos tej težki nalogi, ki vam jo nalaga božja previdnost.

Vsa slovenska mladina smo z veliko radostjo sprejeli novico o vašem imenovanju.

Prisrčno vam čestitamo in vam obljublamo pomoč, zvestobo in molitve.

Bog vas živi!

Dr. Alojzij Ambrožič - novi torontski nadškof - pomočnik

29. maja je kanadsko časopisje, radio in televizija objavilo vest, da je papež Janez Pavel II. imenoval dr. Alojzija Ambrožiča za nadškofa pomočnika s pravico nasledstva torontskemu nadškofu kardinalu Geraldemu Emmettu Carterju. Carter bo marca prihodnjega leta dopolnil 75 let in bo prosil za upokojitev. Ker vodi običajno torontsko nadškofijo kardinal, je umestno pričakovali, da bo nadškof Ambrožič sčasoma

prejel kardinalski klobuk.

Nadškof Ambrožič je bil rojen v Gabrjah, župnija Dobrova pri Ljubljani, 27. januarja 1930. Je prvorojenec Lojzeta in Helene roj. Pečar. Ima sestrji Heleno por. Golob in Francko por. Cerar ter štiri brate: Toneta, Matija, Janeza in Jerneja. Ljudsko šolo je obiskoval v Dobrovi, klasično gimnazijo od 1941 do 1945 pa v Ljubljani. Maja 1945 se je Ambrožičeva družina s tisoči civil-

Ambrožičeva družina v begunskem taborišču v Spittalu leta 1948
Novi nadškof Lojze v zadnji vrsti v sredini

nih beguncev in domobrancev u-
maknila pred partizani preko Lju-
belja na Koroško. O tem umiku

Ambrožičeve družine smo pona-
tisnili v majski številki DŽ čla-
nek, ki ga je za Celovški zvon

napisal novi nadškof. Najprej se Ambrožičevi delili begunsko usodo z drugimi slovenskimi begunci na Vetrinjskem polju pri Celovcu, nato v begunskem taborišču v Peggezu na Tirolskem in nazadnje v taborišču Spittal na Koroškem. Na begunski gimnaziji je Lojze končal gimnazijo in maturiral. V teh letih je mladi Lojze doživljal vse težave in negotovosti begunskega življenja sredi slovenskih beguncev in tudi v stiku z begunci drugih narodnosti.

Ko ni bilo izgledov, da bi se razmere v domovini v doglednem času uredile, se je tudi Ambrožičeva družina odločila za izselitev iz Evrope. Septembra 1948 se je vselila v Kanado in se naselila na kmetiji blizu Toronta. Lojze je še isto jesen vstopil v torontsko semenišče sv. Avgušтина. V duhovnika je bil posvečen 4. junija 1955, novo mašo je pel v cerkvi Marije Pomagaj v Torontu, ki je bila dograjena in blagoslovljena pol leta prej.

Po novi maši je bil 2 leti kaplan, potem pa ga je takratni torontski nadškof imenoval za profesorja latinščine v semenišču, jeseni tistega leta pa poslal v Rim, kjer je nadaljeval teološke študije na Papeški univerzi sv. Tomaža Akvinskega in Sveto pismo na Papeškem bibličnem inštitutu. Leta 1960 se je vrnil v Toronto in začel predavati v semenišču Sveto pismo. Leta 1967 je odšel na študij v Nemčijo, kjer je na univerzi v Würzburgu leta

1970 doktoriral iz Svetega pisma in branil tezo: Božje kraljestvo v evangeliju sv. Marka. Po vrnitvi v Kanado je spet predaval in postal ugleden in spoštovan profesor. Med leti 1970 do 1976 je bil tudi dekan teološke fakultete. Od 1971 do 1975 je bil član duhovniškega sveta torontske nadškofije. V teh letih se je seznanjal z vsemi dušnopastirskimi problemi kanadske nadškofije, še posebej s problemi narodnostnih skupin.

31. marca 1976 ga je Pavel VI. imenoval za pomožnega škofa torontske nadškofije s posebno nalogo za oskrbo narodnostnih skupin, ki so v nadškofiji številne. Posebno številni sta italijanska in portugalska skupnost. Škof Ambrožič zna vrsto jezikov in je vernike narodnostnih manjšin vedno nagovarjal v njihovem jeziku. Po vsej Kanadi je tudi vodil duhovne vaje za duhovnike in navezal z njimi prijateljske stike. Duhovniki in škofje ga cenijo za voljo njegove razumnosti, pristnosti, človeške odprtosti in odkristosti.

Glede vseljencev v drugo deželo je dejal, da so najprej v psihološki nevarnosti, da osebno „zamrznejo“ na tisti stopnji razvoja, kjer so bili, ko so zapustili staro domovino, in da ne rastejo več niti s staro domovino, od koder so prišli, niti z novo, v katero so se vselili, a se z njo niso sprijaznili. Zapirajo se v svoj geto in zabavljajo čez vse v novi deželi. Naslednja skušnjava in nevarnost pa je težnja, da bi se čim-

prej in čimbolj asimilirali, da bi bili „kakor drugi“, da bi zavestno zavrgli svoje korenine. Po Ambrožičevem prepričanju je pravilno in potrebno, da se vselej zavedo, da imajo v sebi dve kulturi, dvoje obzorij, dvoje gledanj na svet, in da spoznajo, da jih to bogati in plemeniti. To je po njegovem tretja stopnja zdravega razvoja.

Dr. Ambrožiču k visoki in od-

govorni službi čestita tudi naša revija. Veseli in ponosni smo, da ga je papež postavil na to mesto. Želimo, da bi veliko dobrega storil za kanadsko Cerkev, in upamo, da bo še nadalje živo povezan s slovenskim narodom ter da bo kdaj našel čas in priložnost, da bi obiskal tudi našo skupnost v Argentini, med katero ima toliko znancev in prijateljev iz taboriščnih let.

Jože Škerbec

Komu naj se Torontčani zahvalijo za svojega novega nadškofa?

Pred kakimi dvajsetimi leti je monsijor Orehar ob srečanju na neki prireditvi takole nagovoril san-

martinskega rojaka Franca Zorca:

„France, kako je že bilo takrat, ko ste hoteli s težkim mitraljezom priti čez vodo, pa osel ni hotel čez brv?“

To monsijorjevo vprašanje je sprožilo med njima naslednji dvogovor:

F. Z. (presenečeno): „Kdo vam je pa o tem pravil?“

Msgr. O.: „Lojze Bavdaž iz Bariloč.“

F. Z.: „Lojze Bavdaž? Ga ne poznam.“

Msgr. O.: „Bil je četnik, kot ti — tebi so rekli Kocelj, ali ne? — njemu pa Atoman.“

F. Z.: „Atoman? A, to je bil pa moj komandir!“

Tako je pokojni monsijor nehoti vzpostavil zvezo med dvema nekdanjima borcema Kocljem in Atoma-

nom, med Francem Zorcem iz Čurruke in Lojzetom Bavdažem iz Bariloč.

— — —

Lojze Bavdaž je štajerski rojak. L. 1941 se je umaknil iz Maribora pred Nemci na „italijansko“ stran v Kozarje pri Dobrovi. Ko je njegov znanec iz mladih let, komandant dolomitskega partizanskega odreda z imenom „Gad“ zanj zvedel, ga je marca 1942 mobiliziral. Bavdaž je preživel tri mesece v hribih med partizani, nato pa zbežal od njih.

8. maja je isti partizanski odred mobiliziral moške dobrovskega okraja od Dobrove proti Polhovemu Gradcu in jih nabral kakih šeststo, med njimi tudi Franca Zorca.

Omenjeni partizanski komandir Gad je bil tak morivec, da po Zorčevih besedah v slovenščini nimamo ustreznega izraza zanj. Človeško življenje zanj ni imelo vrednosti. Bil je popolnoma pobesnel in kot obseden. Nihče ni bil varen pred njim. Samim partizanom je že presedal. In res ga je kasneje ubil neki partizan, ko je spečemu pognal dve krogli v glavo. Ta kmečki fant je nato v Podlipi zbežal k četnikom in sam pravil o tem dogodku.

— — —

Franco Zorec in njegova žena sta šla letos na počitnice v Bariloče in tam obiskala Atomana — Lojzeta Bavdaža. Vpričo Zorčeve gospe sta obujala spomine iz četniškega življenja, pa omenila tudi neki spopad z Italijani na Dobrovi, ko sta bila še oba pri partizanih.

F. Z.: „Kaj si pa ti tam delal?“

L. B.: „Jaz sem vodil napad in

sem bil tisti, ki sem metal bombe Molotov.“

F. Z.: „Jaz sem pa tam blizu streljal na postojanko.“

L. B.: „Kaj si bil tudi ti tam? Jaz sem bil takrat komandir odreda.“

F. Z.: „Kaj si bil ti partizan? Tega pa nisem vedel.“

L. B.: „Tri mesece prej, predno sem šel k četnikom. Mobiliziral me je Gad.“

Vsi trije — Bavdaž, Zorec in njegova žena — so se začudili slučajno in pogovor je stekel:

F. Z.: „Drugo noč smo zažgali dobrovski župnijski hlev.“

L. B.: „Vem. Saj sem jaz vodil vse to.“

F. Z.: „Kako si pa potem izginil od tam? Ker Gadu ni ušel nihče!“

L. B.: „Vsi skupaj smo se umaknili nad Gabrje levo od Kota. Ti ne veš, Kocelj, kakšne stvari so se tam dogajale!“

F. Z.: „V tistem gozdčku nad cerkvijo v Gabrjah, v Kotu, so partizani pobili do takrat približno dvajset naših ljudi. Škoda, da ne morem pokazati, kje!“

L. B.: „Kako pa ti tam vse poznáš?“

F. Z.: „Na šujci je bila doma moja mama, tam sem imel strica in tudi jaz sem tam živel.“

L. B.: „Drugi dan po prihodu nad Gabrje so pripeljali človeka, ki je kupoval prašiče. Gad ga je brez pomisleka obsodil na smrt, češ da je špijon. Ubogega kmeta so takoj ubili. Upiralo se mi je takšno pobijanje, zato sem očital Gadu: „Mi smo se prišli boriti proti Italijanom, ne pa proti našim ljudem!“ „Šuti!“ mi

zagrozi Gad. Neka partizanka iz šiške se pa zadere: „Tudi tega je treba likvidirati!“ Gad se naredi dobrega in mi reče: „Ker sva stara znanca, ti dam možnost, da popraviš svojo predrznost... Dam ti nalogo; če jo izpelješ, boš dokazal, da si naš... Likvidirati moraš družino, h kateri gremo večkrat na večerjo...“ Zazeblo me je: pobiti bi moral družino v Žirovnikovem „grabnu“...“

F. Z.: „Katero? Tisto, ki so imeli gostilno in trgovino? Možakar je bil bolj okrogle postave?“

L. B.: „Ja ja, tisti.“

F. Z.: „So imeli precej otrok?“

L. B.: „Tam, tam.“

F. Z.: „To je Trnovčeva družina! Ambrožičeva družina! No, kaj si pa potem naredil?“

L. B.: „Vprašal sem Gada, če si lahko izberem nekaj ljudi, da bom laže opravil to delo. Kolikor jih hočeš! mi je odgovoril. Najprej sem

poklical deseterja in mu zaupal zločinsko nalogo. ‚Kaj, pobiti te ljudi?‘ se je tudi ta zgrozil, ‚ne tega pa ne!‘ Namignil sem mu, da sva že dva enakega mnenja in mu naročil, naj poišče še nekaj takih, ki podobno mislijo. Poslal sem ga k možakarju — zdaj vem, da je bil to Ambrožičev ata — naj mu sporoči, kaj čaka njega in njegovo družino, če takoj ne izginejo od tam. Jaz in vsi moji pomočniki smo pa tisto noč pobegnili od partizanov. Takrat sem šel pa k četnikom.“

F. Z.: „Tudi jaz sem se tiste dni otresel partizanov in se javil v Legijo na št. Joštu.“

Tako je „partizan“ Lojze Bavdaž rešil smrti Ambrožičevo družino, med njimi tudi dvanajstletnega Lojzeta, sedanjega torontskega škofa!

Po Zorčevem pričevanju
zapisal S. S.

Obisk škofov med zdomci in izseljenci

Škof-pomočnik Metod Pirih se je na povabilo izseljenskih in zdomskih duhovnikov Zahodne Evrope udeležil njihovega pomladanskega sestanka v Rottenburgu od 14. do 17. aprila. Pogovarjali so se o vprašanjih, ki zadevajo njihovo pastoralno delo.

Škof dr. Stanislav Lenič je 30. aprila blagoslovil nov slovenski dom in kapelo sv. Jožefa Delavca v Merlebachu v Franciji. V okolici Merlebacha, kjer je 50 let pastiroval rajni msgr. Stanko Grims, in kjer sedaj pastiruje mladi duhovnik ljubljan-

ske nadškofije Jože Kamin, je še vedno okoli 1200 slovenskih rojakov. Naslednji dan, 1. maja, se je ob Mariji Pomagaj v novi cerkvi v Habs-terdicku zbralo nad 300 rojakov. Koncelebrirano mašo so s škofom Leničem somaševali slovenski duhovniki in škof Schmitt iz Metza.

Pred 40 leti sta bila za škofa imenovana Anton Vovk in dr. Maksimilijan Držečnik

Uredništvo Mohorjevega kalendarja me je naprosilo, naj bi kot priča iz tistega časa opisal dogodke po 9. maju 1945 v ljubljanski in delno tudi v mariborski škofiji.

Nobena skrivnost ni, da je škof Gregorij Rožman 5. maja popoldne zapustil Ljubljano. Mislím, da moram na ljubo resnici tu povedati, da škof nikakor ni nameraval oditi iz Ljubljane, čeprav se je zavedal, da položaj zanj tiste dni ne bo nikakor ugoden. Odšel je na izrecen pismen poziv koroških duhovnikov, ki so ga nekako moralno prisilili, da se je, ko se je prej še posvetoval s stolnim kapitljem, odločil v prepričanju, da se bo vrnil, kar je — kot pripovedujejo priče — tudi resnično poskušal, a so mu njegovi najbližji preprečili.

Ko je škof Rožman 5. maja odšel, je bila ljubljanska škofija brez ordinarija, v skladu s kan. 429 je škof poskrbel za vodstvo škofije tako, da v njegovi odsotnosti vodi škofijo generalni vikar Ignacij Nadrah. Če bi bil ta oviran, prevzamejo vodstvo škofije stolni kanoniki po vrstnem redu kanonične starosti. Škof je na seji vprašal, kateri kanonik ne

bi hotel prevzeti vodstva škofije. Takrat je imel stolni kapitelj 11 članov: prošt Ignacij Nadrah, stolni dekan dr. Franc Kimovec, kanoniki: Alojzij Stroj, Josip Volc, dr. Tomaž Klinar, Josip Šimenc, Anton Vovk, dr. Janez Kraljič, Ivan Gogala, Franc Koretič in dr. Jože Pogačnik. Trije kanoniki (Volc, Stroj in Šimenc) so se takoj oglasili, da ne želijo sprejeti vodstva škofije. Kanonik Gogala je bil penitenciar (škofijski spovednik) in po kan. 399 ni mogel sprejeti takšne službe. Trije kanoniki so tiste dni za škofom odšli v emigracijo (Klinar, Kraljič, Koretič). Tako so dejansko ostali samo štirje: Nadrah, Kimovec, Vovk in Pogačnik. Vedno naj bi bili trije pripravljeni. Če bi zmanjkalo kandidatov v kapitolju, sme kapitelj izbrati duhovnike, ki niso člani kapitlja. Tako sta bila kasneje privzeta v te „čakajoče“ generalne vikarje profesor dr. Andrej Snoj in profesor dr. Ciril Potočnik.

Generalni vikar Ignacij Nadrah je tako 5. maja prevzel vodstvo škofije in jo vodil do svoje aretacije 13. junija. Poskrbel je prve nastavitve po izpraznjenih župnijah. S takratno narodno vlado ni imej nobenih stikov in tudi na

nobeno svojo vlogo ni dobil odgovora.

Čisto nov položaj je nastopil 13. junija, ko so zaprli generalnega vikarja Nadraha. Po določilu kanonskega prava je tisti dan postal generalni vikar z vsemi pooblastili za vodstvo škofije dr. Franc Kimovec, naš znani glasbenik in umetnostni zgodovinar. Vsi, ki so poznali to umetniško dušo, nikoli ni imel ničesar opraviti pri vodstvu škofije, so bili enoglasno z njim vred mnenja, da ni sposoben voditi škofijo tiste dni. Zato je na seji kapitlja podal odpoved in jo je kapitelj sprejel. Vendar je nastal pomislek, ker bi njegovo odpoved moral sprejeti tisti, ki mu je to službo zaupal. To se je pozneje uredilo. Na tej seji, 14. junija, je naslednji po vrsti, kanonik Anton Vovk, sprejel službo generalnega vikarja. Vovk, ki je bil rojak in veliki prijatelj Franca Sal. Finžgarja, je bil s strani vlade ugodno sprejet. Takoj naslednji dan so mu poslali avto, ki ga je popeljal k takratnemu notranjemu mi-

nistru Poliču. Imeli so prve razgovore o položaju Cerkve v novi družbeni ureditvi. Vovk je najprej potožil težave, da ne more nastaviti duhovnikov, ki prihajajo iz izgnanstva na Hrvaškem in po Srbiji, nazaj na njihova prejšnja službena mesta, ki so jih ponekod (Kranj, Stara Loka) še vedno zasedali nemški duhovniki, ki so sicer bili zelo požrtvovalni in so jih tudi ljudje vzljubili. Vsak slovenski duhovnik, ki ob „osvoboditvi“ ni bil na svojem službenem mestu, je moral prejeti od notranjega ministrstva dekret, da sme biti nastavljen na določeni župniji. To je Vovka stalo veliko truda. Ob tem prvem obisku je bilo škofu Vovku naročeno, naj bi predstavniki Cerkve dali izjavo lojalnosti. To je Vovk storil z izjavo 11. julija.

Od maja 1945 do decembra 1956 škofija ni imela škofa. Velikonočne obrede leta 1946 in posvečitev olj na veliki četrt je opravil na prošnjo generalnega vikarja Vovka zagrebški pomožni škof dr. Josip Lach. Birmovanja ni bilo leta 1945 v škofiji nobenega, naslednje leto pa sta nadškof dr. Ujčić iz Beograda (govoril je odlično slovensko) in škof dr. Lech birmala 40.000.

Sredi januarja 1946 se je nepričakovano pojavil v Ljubljani novoimenovani regens apostolske nunciature nadškof Joseph Patrik Hurley, nadškof škofije Saint Augustine na Floridi. Njegovega prihoda smo se razveselili v upanju, da bo začel urejati tudi zadeve

imenovanja novih škofov. Saj smo vsi videli, da tako ne bo moglo iti naprej, škofija mora dobiti vsaj pomožnega škofa. Spomladi l. 1946 se je vračal iz Zagreba v Rim tajnik apostolskega delegata Marconeja, ki je bil med vojno dodeljen kot opazovalec Vatikana pri vladi NDH. Tajnik mi je rekel že takrat, da bo novi škof v Ljubljani generalni vikar Vovk.

Nadškof Hurley je zelo rad obiskoval Slovenijo in kmalu je dobro poznal razmere v ljubljanski in mariborski škofiji, kjer je tudi škof dr. Tomažič zaradi oslabelosti prosil za pomožnega škofa. Proti koncu septembra 1946 je prišel Hurley v Ljubljano in je imel najprej razgovor z generalnim vikarjem Vovkom, katerega mu je povedal, da bo imenovan za pomožnega škofa. Ko se je škof Vovk branil, da ni ne učen in ne zna tujih jezikov razen nemškega (rekel je: „Non sum dignus, non sum doctus“, govorili so latinsko), mu je Hurley rekel: „Vi boste škof za Slovence, ta jezik pa obvladate!“ Ko je škof Vovk sprejel ponudbo, me je nadškof Hurley prosil, naj grem klicat dr. Držečnika, ki je bil takrat ravnatelj mariborskih bogoslovcev, ki so stanovali v Domu duhovnih vaj pri jezuitih na Zrinjskega cesti. Dr. Držečnik je šel k nunciju in čez nekaj časa je prišel od njega ves blede. Vsi smo takoj slutili, kaj se je takrat zgodilo. Ko sem šel čez nekaj časa v stolnico, sem tam našel dr. Držečnika, ki je dolgo molil pred oltarjem sv. Re-

šnjega telesa, nakar je šel pred oltar Marije Pomagaj in se zato pil v molitev. Zavedal se je brežmenja, kateremu je šel naproti.

Na god svetega Luka, 18. oktobra, sta prišli poročili iz nunciature o imenovanju obeh škofov. Kmalu sta se dogovorila, da bo posvečenje v Ljubljani na prvo adventno nedeljo, 1. decembra, v Mariboru pa na 3. adventno nedeljo, 15. decembra. Oba škofa sta se predstavila na notranjem ministrstvu in je Slovenski poročevalec 25. X. 1946 o tem poročal takole: „Generalni vikar g. Anton Vovk in docent teologije g. dr. Maksimiljan Držečnik sta 23. X. obiskala ministra za notranje zadeve LRS tov. Borisa Kraigherja in sta se z njim pogovarjala glede imenovanja novih pomožnih škofov za Ljubljano in Maribor.“

Začeli smo s pripravami na posvečenje. Ker je bil stari obred posvečenja škofa izredno dolg in zapleten, smo imeli skupne vaje za oba škofa v ljubljanskem semenišču, kjer je bil škof Vovk še rektor.

Ko je bilo v škofijski okrožnici objavljeno, da bo posvečenje novega škofa 1. decembra, da naj po vseh cerkvah na večer pred posvečenjem slovesno pritrkavajo in je škof Vovk že odšel na Brezje, da bo v miru opravil duhovne vaje pred posvečenjem, se je nekaj zataknilo. Notranji minister Boris Kraigher je hotel imeti razgovor s škofom Vovkom. Ker ga ni bilo več v Ljubljani, je po-

slal po mene, ki sem bil takrat tajnik. V enournem razgovoru je minister hotel, da naj bi se posvečenje ne izvršilo, ker vlada ni bila vprašana za soglasje. Povedal sem mu, da za pomožne škofo niti v stari Jugoslaviji, ko še ni bilo ločitve Cerkve od države, niso nikoli zahtevali soglasja vlade, pač pa za redne škofo. Minister je ves čas vztrajal pri svojem in govoril o odporu ljudstva proti imenovanju škofa in da naj bomo pripravljeni na demonstracije. Ob koncu sem mu rekel, da jaz tega ne morem odločiti, zato grem takoj danes na razgovor k novemu škofu na Brezje. Res sem šel. Ko sem mu vse razložil, mi je dal naročilo, naj grem takoj v Beograd k nunciju in mu vse obrazložim. Z večernim vlakom sem se še tisti dan odpeljal v Beograd. Bila je nedelja dopoldne, ko sem prispel v Beograd, en teden pred nameravanim posvečenjem. Z nadškofom Ujčićem sva šla k nunciju, ki mi je naročil, naj ves razgovor napišem, ker bo naslednji dan šel k pomočniku zunanjega ministra Velebitu (odnosi s Sv. sedežem so v pristojnosti zunanjega ministrstva) in mu zadevo razložil. Rekel je, naj se vrnem v Ljubljano in naj čakamo njegove brzojavke. Ta je prišla šele v petek, dva dni pred konsekracijo. Glasila se je:

Konsekracija škofa bo, vse zunanje slovesnosti naj odpadejo.

Tako se je v nedeljo 1. decembra konsekracija izvršila. Posvečevalec je bil nuncij Hurley sam,

Nova papeževa okrožnica

30. maja so v tiskovni dvorani apostolskega sedeža časnikarjem predstavili novo okrožnico Janeza Pavla II. o Svetem Duhu. S to okrožnico je Janez Pavel dopolnil cerkveni nauk o sv. Trojici: v okrožnici Človekov Odrešenik je spregovoril o božjem Sinu Jezusu Kristusu, v okrožnici o božjem usmiljenju o Bogu Očetu in v tej zadnji o tretji božji osebi, o Svetem Duhu. Obširneje bomo o okrožnici pisali kasneje.

.....

soposvečevalca pa beograjski nadškof dr. Josip Ujčić in mariborski škof dr. Ivan Jožef Tomažič. Navzoča sta bila tudi zagrebški pomožni škof dr. Josip Lach in novoimenovani škof dr. Držečnik. Stolnica je bila napolnjena do zadnjega kotička. Proti koncu dolgega obreda je nekdo spustil med množico solzilno bombo, da so morali nekateri iskati celo zdravniško pomoč.

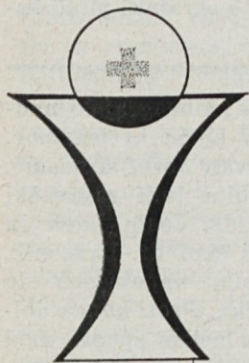
Dne 15. decembra sem se s škofom Vovkom udeležil tudi posvečenja v Mariboru. Bila je huda zima. Slovesnost je mirno potekla. Posvečevalec je bil škof Tomažič, soposvečevalca pa nadškof Ujčić in škof Lach.

Naj bo to majhen pogled v zgodovino Cerkve in prvih letih po končani vojni in hvaležen spomin dvema slovenskima škofoma, ki sta v tistih časih odigrala nad vse pomembno vlogo vsak v svoji škofiji.

(Mohorjev koledar 1986, Celje)

KAKO Z MAŠNO DARITVIJO SODELOVATI?

»BOG MI BO DANES GOVORIL«

Pravi odgovor na božjo besedo je vera: vera v srcu, vera, ki se izraža tudi v besedah, zlasti pa vera v celotnem življenju.

Ko mašnik odmoli glavno prošnjo, Lojze skupaj z drugimi verniki sede. Začne se besedno bogoslužje. Ves začetni obred je bil priprava src, da bi božji Sejalac ne sejal na nerodovitno zemljo. Odkar Lojze vsak dan nekaj časa vzame v roke sv. pismo, čuti vedno večjo lakoto po neizčrpnih vsebini te najbolj božje knjige na svetu. Na najmočnejši način govori Bog po tej knjigi prav v besednem bogoslužju med mašno daritvijo. Ko se Lojze odpravlja k sv. maši, se večkrat spomni: „Bog mi bo danes govoril. Goto-

vo ima kakšno besedo prav zame.“

Zadnje čase je toliko napredoval, da že doma pogleda, kakšna berila bodo pri sv. maši. Tako pride na gostijo božje besede kot gost, ki je dobro pripravljen. Vesel je, da je Cerkev po koncilu pogrnila večjo in bogatejšo mizo božje besede in tako bolj na široko odprla zaklade sv. pisma. V treh letih pridejo na vrsto odličnejši deli te najvzvišenejših knjige.

K besednemu bogoslužju spada jo svetopisemska berila, spevi med

berili, pridiga (homilija), izpoved vere in prošnje za vse potrebe.

Zasliši se prodoren, razločen glas fanta, ki bere 1. berilo. Božična zorna maša, ki jo je uvedla božična vstopna pesem, dobi z berili posebno barvitost. Lojzetu ostanejo posebej v spominu besede preroka Izaija, ki sežejo do srca: „Tvoj Rešenik prihaja.“ Ne gre samo za spomin Jezusovega rojstva, spomin dogodka pred skoraj dva tisoč leti. Jezus prav zdaj prihaja, prihaja po božji besedi, po zboru vernikov, ki so zbrani v njegovem imenu, po duhovniku, ki je Jezusov vidni predstavnik. Na najučinkovitejši in najpopolnejši način pa bo prišel pod podobama kruha in vina. Po prebrani božji besedi se Lojze za-

hvali z „Bogu hvala!“ Ti dve besedi zanj nista prazni, saj prihajata iz hvaležnega srca. Prvemu berilu, ki je vedno iz stare zaveze, če je trojno branje pri sv. maši, sledi psalm, ki je s prvim berilom vsebinsko povezan in je sestavni del besednega bogoslužja. Odpev in je sestavni del besednega bogoslužja. Odpev pri zorni maši „Luč bo svetila nad nami: Gospod je rojen,“ dopolnjuje misel iz prvega berila, ki si jo je Lojze posebej zapomnil. Kadar pevec psalm poje, se bolj vtisne v spomin in ima mnogo večjo oznanjevalno moč.

Drugo berilo je Lojzeta usmerilo v skrivnost odrešenja in na zakrament krsta. Jezus je prišel, da bi nas odrešil. Tudi tu je na mestu zahvala Bogu z „Bogu hvala!“

Aleluja spev je pozdrav poveljčanemu Kristusu, ki prihaja v svojem evangeliju. Ta spev dobi večjo polnost in moč, če pri petju sodeluje vsa Cerkev.

Evangelij se lepo ujema s prvim berilom in ga dopolnjuje. Kar je v prvem starozaveznem berilu le rahlo nakazano in napovedano, se v evangeliju uresničuje. Pri evangeliju pridejo ob nedeljah v treh letih na vrsto evangelisti Matej, Marko in Luka, Janez pa se bere zlasti za posebna prazniška obdobja.

Branju evangelija izkazujemo največje spoštovanje, saj ga more brati le duhovnik ali diakon, ki se nanj pripravi s posebno molitvijo. Pri evangeliju iz spošto-

vanja vstanemo in se s trojnim križem pokrižamo. Na čelu se pokrižamo v znamenje, da smo pripravljene božjo besedo z razumom sprejeti, na ustnicah v znamenje, da jo bomo z govorjenjem širili, na srcu pa se pokrižamo v znamenje, da bomo božjo besedo nosili v svojem srcu in po njej tudi živeli. Pri slovesni maši evangeljsko knjigo iz spoštovanja tudi pokadimo. Verniki na koncu evangelija z vzklikom „Hvala tebi, Kristus!“ priznajo in izpovedo, da je Kristus navzoč in da jim govori.

Lojzetu je evangelij o pastirjih, ki so obiskali novorojeno Dete, pomaga da je tudi on v duhu obiskal božje Dete. Bolje: Rešenik sam je Lojzeta obiskal in ga razveselil.

Lojzetu nedelja za nedeljo, praznik za praznikom božja beseda pogloblja vero, daje hrano njegovemu spoznanju in vsakdanjemu krščanskemu življenju, ga na znotraj preoblikuje ter učinkovito pripravlja na evharistično bogoslužje. Zelo mu pomaga, da živi s cerkvenim letom, od prve odventne nedeje pa do praznika Kristusa Kralja na zadnjo nedeljo cerkvenega leta.

Duhovnik začne z božično homilijo.

Homilija, mi smo navajeni le na besedo pridiga, je del bogoslužja in ne kak njegov dodatek. Svetopisemska beseda je namenjena za vse čase do konca sveta, zato ni in ne more biti posebej prilagojena le našemu času. To

mora napraviti duhovnik s svojo razlagalno besedo. Sam se je v molitvi in študiju poglobil v svetopisemska mašna berila. V poslušnosti Svetemu Duhu se je dobro pripravil, zato njegova beseda ni le navadna človeška beseda. Po njej govori v notranjosti poslušalcev, ki se odprejo Svetemu Duhu, poveljani Kristus sam. Po delovanju Svetega Duha beseda zadene človeka od znotraj, ga pogloblja, odvrča od vsega slabega in nagiba k dobremu, zlasti k ljubezni do Boga in vsakega človeka. Kako je homilija pomembna, lahko razberemo iz dejstva, da jo omenja v najstarejšem zapisu obreda mašne daritve že sv. Justin v 2. st.

Besede, ki so Lojzeta zadele v globino njegovega srca, bodo v njem ostale. Odnese jih bo od sv. maše domov, v svet, v življenje. Čez teden bo ambon njegovo srce. Kadar se bo zbral in poglobil, mu bo z ambona njegovega srca zazvenela beseda, ne vsakdanja, marveč maziljena s Svetim Duhom in z njegovo močjo. Tako božja beseda postaja beseda življenja, in ga oblikuje ter preoblikuje po vzoru poveljane Kristusa.

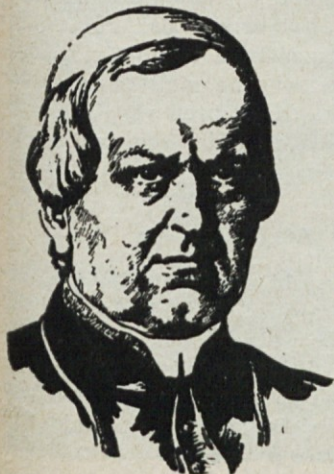
Pravi odgovor na božjo besedo je vera: vera v srcu, vera, ki se izraža tudi v besedah, zlasti pa vera v celotnem življenju. Lojze, ki je ob božji besedi v srcu doživel poglobitev vere, to vero z vsem prepričanjem in ljubeznijo tudi z ustnicami izraža. Vsako nedeljo in slovesen praznik, vča-

sih pa tudi ob posebnih slovesnejših opravilih, se z izpovedjo vere združi z vsem božjim ljudstvom po svetu.

Mašna veroizpoved je pravzaprav krstna veroizpoved in je bila šele pozneje privzeta v sv. mašo. Ker je mašna daritev najboljša poživitev krstne vere, je veroizpoved med sv. mašo zelo utemeljena.. Pomeni ponovno življenjsko odločitev za troedinega Boga in njegove načrte. Je „da“ Bogu Očetu in Sinu in Svetemu Duhu za vse tisto, kar bo življenje prineslo lepega pa tudi manj lepega. Vse bo Lojze sprejel kot dar iz božje roke in kot nalogo. Tako pomeni veroizpoved pri mašni daritvi obnovitev tiste življenjske odločitve za Boga, ki je bila storjena pri krstu.

Lojzetu so posebno všeč prošnje za vse potrebe, ki jih izrekamo ob koncu besednega bogoslužja. Povezane so z božjo besedo in praznikom. V njih prosimo za potrebe vesoljne Cerkve, za vladajoče in za blagor vsega sveta, za trpeče v kateri koli stiski in za krajevno občestvo. Te prošnje razodevajo, da je mašna daritev zelo blizu vsakdanjemu življenju. Ljudstvo s temi prošnjami izvršuje naloge svojega duhovništva in prosi za vse ljudi, ko izgovorjene prošnje sprejme za svoje s skupnim klicem po napovedanih namenih ali s tiho molitvijo. Večinoma se te prošnje nanašajo na Očeta, včasih pa tudi na Kristusa. Nimajo samo prosilnega, ampak tudi slavlilni namen.

Božja služabnika škofa Slomšek in Baraga

BOŽJI SLUŽABNIK ANTON MARTIN SLOMŠEK

Rojen je bil leta 1800 na Poniški. Že v bogoslovju je sklenil, da bo versko prenovil koroške in štajerske Slovence, ki so se utapljali v načrtnem ponemčevanju. V ta namen se je posvetil širjenju dobre slovenske knjige, ustanovil je prve slovenske šole ter vzgajal celo vrsto dobrih slovenskih duhovnikov. Kot škof je prestavil škofijski sedež iz sv. Andraža na Koroškem v Maribor in s tem tudi civilnopravno rešil slovenske

ga človeka ob severni meji. V svoji veliki gorečnosti je ustanovil tudi Bratovščino sv. Cirila in Metodja in tako postal eden prvih borcev za zedinjenje Cerkev.

Božja ljubezen je bila vir Slomškove verske vneme in njegovega rodoljubja. Mož globoke in žive vere je končal svojo bogato življenjsko pot leta 1862 v Mariboru.

Vsemogočni in usmiljeni Bog, daj, da bo tvoj služabnik škof Anton Martin povzdignjen na altar. Šaj je tu na zemlji dajal čudovit zgled kreposti in gorečnosti, ko je neutrudno delal za tvojo slavo, rešenje duš in za edinstvo kristjanov; meni pa po njegovi priprošnji podeli milost, za katero ponižno prosim. Amen.

BOŽJI SLUŽABNIK FRIDERIK IRENEJ BARAGA

Rojen je bil leta 1797 v Mali vasi pri Dobrniču. Leta 1830 je odšel v Severno Ameriko z željo, da bi z Indijanci delil zaklad svoje globoke vere. Ves prežet s Kristusovo ljubeznijo se je trudil, da bi odkril svet njihovega duha in srca. Položil je temelje njihovi književnosti ter jih naučil moliti v njihovem lastnem jeziku. Z Indijanci je prestajal vse trdote preseljevalnega življenja in se z vsemi močmi boril za njihove temeljne človečanske pravice.

Mož molitve in zgled svetosti, ki ni poznala meja v žrtvah in odpovedih pri razširjanju radostnega Oznanila, je zaspal v Gospodu leta 1869 kot prvi škof v Marquette-u, prestolnici Michigana.

Vsemogočni Bog, Oče luči, ki od tebe pride vsak dober dar in ki si nam v svojem služabniku škofu Frideriku Baragu poslal tolikega učenika in pastirja, usliši naše pobožne molitve in povečičaj ga, da bo pred vesoljno svetlo Cerkvijo prištet zveličanim. Po Kristusu, našem Gospodu. Amen.

Molitev Angel Gospodov

Slovenski škofje prosijo vse slovenske vernike, naj bi bila molitev Angel Gospodov vsakdanja družinska molitev. Priporočajo tudi, naj bi vedno dodali še očenaš in zdravamarijo za umirajoče, za srečno zadnjo uro in za duše v vicah.

Zakaj naj bi šel na duhovne vaje?

Ljudje ne živimo samo od kruha, od telesne hrane in drugih gmotnih dobrin, ampak tudi od svojih vzorov, vrednot, ciljev in hrepenenj. V svetopisemski govorici pomeni to, da živimo iz svojega srca. Iz njega prihajajo najbolj osebne in odločilne pobude za naše ravnanje. Če pravi Gospod Jezus, da prihajajo iz srca slabi nameni in celo uboji ter prešuštva (Mt 15, 19), velja enako tudi za dobre namene in za plemenite življenjske pobude. Sveto pismo govori o srcu kot središču naše osebnosti; iz njega ne izvirajo samo naša čustva, temveč tudi zavestni nameni in kon-

čno vsa naša življenjska usmerjenost. Poziv k spremenjenju srca, k njegovi obnovitvi je torej tudi poziv k preusmeritvi celotnega življenja. To pa navadno skušamo storiti v duhovnih vajah. Hočemo se dati prevzeti od božjega Duha in se znova ogreti za Jezusova življenjska vodila. Neka dne nujno opazimo, da je naša prvotna gorečnost opešala. Od kod prihaja to, da naša gorečnost peša? Kaj nas pravzaprav utruja, da potrebujemo osvežitve in duhovne poglobitve?

Krščansko življenje je duhovni boj. Sicer je že življenje boj, in sicer z najrazličnejših pogledov. Izvor tega nenehnega bojevanja je dejstvo, da smo krhka in ranljiva živa bitja, da se le s težavo ohranjamo pri življenju in zdravju, da pa kljub temu drsimo proti neizbežni smrti. Zato se ogiblujemo nevarnosti in oprijemljemo mnogih — resničnih ali zgolj varljivih — opor, s katerimi se upamo utrditi v bivanju. Gre torej samo za to, da se opremo na to, kar drži, in ne na to, kar se samo podira. Vsak izmed nas bi moral biti pameten mož, ki zna hišo postaviti na skalo in ne na pesek (Mt 7, 24-27).

Nekako nagonsko ali podzavestno se bojujemo za obstanek, vendar to ne zadostuje. Naši čuti ni-

so zanesljivo vodilo. Krmilo mora vzeti v roke naša pamet, razum in volja. Ta mora krmariti ne samo proti zunanjemu nasprotnemu toku, temveč velikokrat tudi proti nerazsodnim teženjem lastne narave. Človek mi popolnoma poenoteno bitje. Poganjajo ga nasprotujoče si sile. Kdo se ne bi strinjal z apostolom Pavlom, ko pravi: „Veselim se namreč božje postave po notranjem človeku, vidim pa v svojih udih drugo postavo, ki nasprotuje postavi mojega duha in me usužnjuje postavi greha, ki je v mojih udih“ (Rimlj 7, 22-23). V duhovnih vajah skuša napraviti človek v svoji notranjosti vsaj malo več reda, postaviti stvari na pravo mesto, podrediti upravičene želje še bolj upravičenim in se tako kot urejena osebnost za korak bolj približati duhovni zrelosti. Tudi sredi najbolj razgibanega, močnega in silovitega življenjskega zanosa in delavnosti so potrebni trenutki zbranosti, da človek preveri, ali je še na poti, ki nekam pelje, ali pa zgolj križari po širinah življenja ter ga zapravlja.

Naša splošna, notranja človeška nepoenotenost in neurejenost zahteva trenutke premisleka in zbranosti.

Če človek živi vedno bolj dosledno življenje, ga to napolni z mirom, notranjo gotovostjo in srečo. Življenjska nedoslednost pa vodi v nemir, vse večjo negotovost in nezadovoljstvo. „V miselnosti umirjenega, npravno pre-

čiščenega moža na najdeš gnojnih uljes, ne odprtih ne podkožnih. Tudi mu usoda ne pretrga življenja, preden je dopolnjeno, da bi bil podoben, rekel bi, igralcu, ki odhaja z odra, preden je doigral svojo vlogo. V njegovem značaju ni nič suženjskega ne lišpanega, nič nadležnega ne odljudnega, nikake nesamostojnosti ne zahrbtnosti,“ pravi stoik cesar Mark Avrelij.

Naša življenjska neurejenost pa ne prihaja samo iz naše notranjosti, četudi smo, kot pravi veliki I. Kant, marejeni iz krivenčastega lesa. Vpliv okolja je tako močan, obenem pa velikokrat tako neopazen, da ga težko ocenjujemo. Naše družbeno in kulturno okolje ni enotno. Srečujemo se z zelo različnimi pogledi na življenje. To je še posebno značilno za naše sodobno kulturno in civilizacijsko stanje. Ni več tistih časov, ko se ljudje enega naroda ali prebivalci ene pokrajine mislili in čutili enako, se ogrevali za iste skupne vrednote in imeli enake nazore o svetu in človeškem življenju. Danes živimo v tako imenovani pluralistični družbi, kjer se srečuje zelo mnogo različnih nazorov in kjer vemo, da so drugod po svetu spet drugi ljudje, ki še bolj drugače mislijo in čutijo in živijo kot mi. Ob tem se človeku mujno sproži misel, da se spričo tako različnih nazorov ne da priti do čiste resnice, do prave, absolutne vrednote. Kaj je na koncu koncev res, kaj je prav, ko eni trdijo tako,

drugi drugače? Ali nima vsakdo po svoje prav? Če pa ima vsakdo po svoje prav, nima nihče popolnoma prav. Vse je relativno. Če pa je vse relativno, se ne splača za nič do konca žrtvovati, ničemur se popolnoma posvetiti in predati, pa tudi ničemur se do konca odpovedati. Največja nevarnost duhovnosti našega časa je relativizem in iz njega izvira-joči cinizem.

Tej nevarnosti se lahko upremo le tako, da poglobimo svoje krščansko prepričanje, predvsem pa da poživimo svoje izkustvo krščanskega življenja. Doživljati moramo, „kako nas naš Bog rešuje“. Uvideti moramo svojevrstnost krščanskega nazora, še bolj pa krščanskega življenja, uvideti

smisel, ki ga krščanstvo daje življenju. Pred relativizmom se ne moremo ubraniti s popuščanjem v krščanski zvestobi ali z iskanjem kakšne sinteze med krščanstvom in drugimi nazori. Vrniti se je treba k „prvotni ljubezni“. Samo če bomo od blizu doživeli veličino in ves človečanski pomen nauka in življenja Gospoda Jezusa Kristusa, bomo spoznali, da je to „absolutna religija“, da je takšno življenje tako, da onstran njena ni mogoče nič večjega, da ima samo On „besedo večnega življenja“ in da torej nimamo iti nikamor drugam (Jan 6, 68). Sredi sodobne mešanice nazorov in mnenj se lahko obvarujemo pred relativizmom, skepticizmom in cinizmom samo s podvojen zvestobo, poglobljeno zavestjo in osebnim prepričanjem o tem, za kaj gre v krščanski veri in odrešenju, ki ga v tej veri dosegamo.

V sodobnem svetu pa mi v nevarnosti samo posameznik, ampak prinaša ta svet svojevrstno nevarnost za vse krščansko občestvo. Skoraj čez noč in dokaj nepripravljeni smo se kristjani znašli v manjšini. Pri tem ne gre za statistično, številčno manjšino. Po številu pripadnikov Cerkve smo mogoče celo v večini. Kljub temu pa smo v manjšini glede na pliv, veljavo in težo, ki jo ima naša vera pri urejanju naših življenjskih, zasebnih in družbenih zadev. Saj se celo sami lahko vsak dan zasačimo, kako „neverno“ urejemo svoje življenje. Koliko življenjskih zadev ureju-

jemo, kot da ne bi bili kristjani, kot da bi več ne verovali v temeljna stališča naše vere! V nas samih je kristjan v manjšini.

Biti v manjšini na svetu ni samo po sebi nič nenormalnega. Če opozarjam na to stanje, me ne preveva nobena klerikalistična želja po močni, vplivni bogati in oblastni Cerkvi, po Cerkvi, ki bi tesno sodelovala s kakršno koli oblastjo in za povračilo uživala družbene privilegije. Jezus je svojim učencem zelo jasno in razločno napovedal, da bodo sredi tega sveta vedno v manjšini. Po komaj končanem „konstantinskem“ obdobju Cerkve se s to rešnico verjetno še nismo dovolj sprijaznili. Vendar pa Gospod ni obljubljal svojim učencem gospodovanja, temveč jih je pripravil na to, da ne bodo priznana in vplivna večina, ampak manjšina, ki se mora pripraviti celo na preganjanje, zapostavljanje in prezir. Če pa je Gospod na to opozarjal, pomeni, da biti manjšina ne samo ni prijetno, ker ne prija človeškemu napuhu ali vsaj normalnemu teženju po družbeni priznanosti, ampak da je manjšina izpostavljena posebnim duhovnim nevarnostim. Gre mamreč za to, da manjšina vedno niha med dvema skrajnostima, od katerih je vsaka duhovno popačenje.

Z ene strani se skupina, ki je v manjšini, rada zapira vase. Zapre se v svoj geto, tako da živi ločeno od drugih ljudi. To je lahko včasih za skupino celo koristno. Židje so se na Zahodu zapirali

v svoje četrti in tam živeli svoje življenje. Zaradi tega pa so se ohranili, obvarovali svojo osebnost, svoje tradicije in običaje in se obdržali, da se niso v nenaklonjenem okolju izgubili ter se z njim stopili. Zapreti se v geto je naravna reakcija samoobrambe, ki je ne poznajo samo skupine, ampak tudi vsak posameznik. Ko se čutimo od okolja ogroženi, se navadno popolnoma samohotno zapremo vase, do okolja pa postanemo nezaupljivi in celo naježeni. Posledice pa so lahko zelo škodljive. Človek ali skupina izgubi z okoljem ves stik, postane neživljenjska, zaostala in zastarela, zato svojemu okolju ne more nič več dati. Jezus ni kaj takega nikoli priporočal. Če bi naj bili njegovi učenci luč sveta ali pa sol zemlje, je jasno, da ne smejo ostati pod mernikom, zaprti vase. Biti morajo v svetu, četudi niso od sveta.

Prav to, postati od sveta, pa je tista druga skrajnost, ki nevarno grozi vsaki skupini ki se čuti, da je v manjšini, pa tega dejstva ne zmore pravilno sprejeti in prenašati. Okolju se prilagaja tako zelo, da izgubi svojo lastno podobo. Če kristjan postaja od sveta, se odreka vsemu, kar ga zaznamuje kot kristjana in ga od drugih po svoje tudi loči. Posameznik ali skupina izgubi svojo identičnost, pravimo. Ne vesta več, kaj sta in ali ima še sploh smisel biti kaj drugega kot okolje. Okolju ne more nič več dati. Kapitulacija pred svetom ni ni-

koli povečala ugleda kristjanov. Kristjane, ki so se pred svečom vdali, hvalijo le tisti, ki jim je takšna vdaja všeč, vendar se zaradi tega h krščanstvu ne bodo nikoli spreobrnili. Kdo bi se le vkrcal na ladjo, ki jo tisti, ki so že na njej, zaničljivo in nezaupljivo zapuščajo? Z nezvestobo krščanskim vzorom ne moremo narediti krščanstva privlačnega.

Gre torej za to, da med tema omenjenima skrajnostma izberemo tretjo pot, ki je gotovo najtežja. Niti geto niti kapitulacija, ampak vesela, ponosna, hvaležna in zdravo samozavestna zvestoba. V geto in v kapitulacijo pripelje prej ali slej občutek manjvrednosti. Ne da bi šli v novo nasprotje, ki ne bi bilo nič manj pogubno in nezdravo, v ošabnost in občutek večvrednosti, se moramo skrbno izogibati zakompleksiranosti in občutka manjvrednosti, ker smo kristjani. Pravo mero dosežemo, če uvidimo vse možnosti in perspektive, ki so nam z našo vero, s krstom in z obljubo Duha odprte. Prevevati nas mora velika hvaležnost in veselje nad tem, kar smo: da smo rojeni in krščeni in da smemo biti kristjani.

Vera in poklic, ki iz nje izhaja, za nas ni breme ali neprijetna obveznost. Tudi to lahko včasih postane, kajti ne zmoremo še tako globoko živeti iz Duha, da bi zvestoba Gospodu ne zahtevala nobenega napora in da bi se ne bilo treba k njej prisiliti. Vendar pa to breme ni v ospredju, ta „jarem je sladek in breme lahko“ (Mt 11, 30). Osnovna poteza našega življenja v veri je zavest velike milosti in obdarovanosti, iz česar izvirajo hvaležnost, občudovanje, začudenje nad tem, „kar je Gospod storil za nas“ in želja, izkazati se vsaj malo vredne tega daru. Sledijo še veselje, mir, potrpežljivost in zvestoba. Do tega se je treba vedno znova dokopati, če nam na primer kaj razdene notranjo ubranost. Če pa je kakšna priložnost, ko naj človek znova uzre in si prikljče v zavest ter spomin zgodovino odrešenja in svojo poklicanost ter obdarovanost v njej, so to duhovne vaje. Napolniti nas morajo z veselo samozavestjo, s ponižnostjo in ponosom hkrati, s hvaležnostjo in vzhičenostjo nad božjim darom odrešenja: odrešenja sveta in našega lastnega.

ZAKAJ GREMO NA DUHOVNE VAJE?

Duhovne vaje mi pomagajo spoznati samega sebe, utrjujejo mi vero in mi jo poglobljajo, pomagajo mi poduhoviti življenje, lajšajo mi hojo za Kristusom in izpolnjevanje božjih zapovedi, zlasti še onih, ki nam jih nalagata ljubezen do Boga in do bližnjega.

Stane Hafner

Na duhovnih vajah, kakršnih smo vajeni mi, je človek sam s

svojim Bogom. V samoti in tihoti se poglobim vase in začnem spoznavati sebe, svoje težave, napake in pomanjkljivosti.

Na duhovne vaje grem, da pregledam svoje življenje, popravim, kar je bilo narobe, in dobim momega navdušenja za prihodnost. Tudi odrasli in zreli možje se moramo vsaj enkrat na leto ustaviti, pregledati, če gremo v pravo smer in če je potrebno preusmeriti svoje življenje, da ne bomo zgrešili cilja, h kateremu smo namenjeni.

Janez Jereb

To je čas, ki je samo meni in Bogu posvečen. Čas, kjer se odpočijem duhovno, tudi telesno, od vsakdanjega vrenja zunanjega sveta, ki takó zamuja resnost in otežkoča duhovno zbranost. V tišini in miru premislim svoje življenje, izprašim svojo motranost vsega slabega; premislim, kateri je namen mojega življenja in se duhovno opomorem za nadaljnje življenje.

Kadar zapustim zavod duhovnih vaj, sem potem vedno vesel, da sem imel voljo udeležiti se jih in uživati sadove za borbo v bodočnosti.

Zato priporočam vsakemu, da bi bil deležen teh sadov duhovnih vaj, ki bi osrečil samega sebe in še svojo okolico.

Ivan Mele

Živimo v vrvežu zmedenih časov in razkropljeni po širni Argentini ob ljudeh, ki se ljubijo in sovražijo, ki znajo odpustčati in so zakrknjeni. Vse to vpliva tudi na nas.

Da majde pravo pot do resnice življenja in ker človek mnogokrat oslabi, mu je potrebna opora. Zato so duhovne vaje velika pomoč za življenje!

Jože Repovž

Zdi se mi, da se Bog enkrat na leto še posebej skloni z veliko ljubeznijo do nas. Dodeli nam milost, da si sredi vsakdanjega, večkrat poplitenega življenja zaželimo notranje zbranosti. Povabi vsakega posebej. Nikogar ne prezre. V svetih dneh duhovnih vaj nam daje namreč spoznati, da je le eno potrebno. Brez tega edinega je vse ostalo nesmisel.

Marjan Schiffrer

Duhovne vaje so čas izrednih milosti, kjer v miru in zbranosti premišljujemo in se pogovarjamo z Bogom.

So dnevi, ko s pomočjo božje milosti najdemo pravi odnos do Boga in do bližnjega. V tem pa je končno vse krščanstvo in svetost.

S pomočjo Svetega Duha in lastnim prizadevanjem zmoremo izpolniti božjo voljo ter biti zgledni kristjani v vsakdanjem življenju.

Jože Seme

Marijina prikazovanja - znamenje našega časa

Pogovor s kardinalom Jožefom Ratzingerjem

Prefekt vatikanske kongregacije za verski nauk kardinal dr. Jožef Ratzinger je poleti 1984 v Brixnu obširno govoril z znanim italijanskim časnikarjem Viktorjem Messorijem. Zdaj je izid teh pogovorov že v več svetovnih jezikih dostopen. Iz te knjige so naslednja na dogajanja v Medjugorju nanašajoča se mesta:

Dobro je znano, da vas Medjugorje v Jugoslaviji zaradi ponovnih „prikazovanj“ stoji v središču svetovne javnosti; naj so prikazovanja že resnična ali ne, pritegnila so že milijone romarjev, a tudi vodijo do obžalovanja vredih sporov med frančiškani, ki župnijo vodijo, in med krajevnim škofom. Je mogoče pričakovati od kongregacije za verski nauk, najvišje instance v tej stvarni, pojasnjevalno besedo, razumljivo da s papeževu odobritvijo, potrebno za vsak njen dokument?

Ratzinger: „Na tem področju je bolj kot kdaj potrpljenje načelo politike naše kongregacije. Nobeno prikazovanje ni za verovanje neobhodno potrebno. Razodetje z Jezusom Kristusom zaključeno. On je Razodetje. Vendar pa brez dvoma ne moremo Boga ovirati, da v ta naš čas govori po

navadnih osebah in tudi po izrednih znamenjih, ki kažejo na nezadostnosti (po racionalizmu in pozitivizmu označevanih kultur, ki nas obvladujejo). Prikazovanja, ki jih je Cerkev uradno priznala — predvsem Lurd in nato Fatima —, imajo svoje jasno določeno mesto v razvoju cerkvenega življenja zadnjega stoletja. Kažejo med drugim, da razodetje — če ravno je enkratno, zaključeno in torej nepresežno — ni kaj mrtvega, ampak je živo in vitalno. V ostalem — ne oziraje se najprej na Medjugorje, ker se zadeva še raziskuje in zato o tem ne morem izreči nikakršne sodbe — je eno od znamenj našega časa, da se kopičijo poročila o „Marijinih prikazovanjih“. Ustrezna poročila prihajajo na naš disciplinarni oddelek npr. tudi iz Afrike in iz drugih kontinentov.“

Toda, vprašam, na katere druge kriterije razen potrpljenja in previdnosti se spričo kopičenja teh dejstev naslanja kongregacija v svojem presojanju?

Ratzinger: „Eden naših kriterijev je, da vidik resnične ali domnevane „nadnaravnosti“ prikazovanja ločujemo od onega nje-

govih duhovnih sadov. Romanja nekdanjega krščanstva so se osredotočila pogostoma na kraje, nad katerimi bi bil naš moderni kritični duh marsikdaj ves iz sebe, ravno glede tega, kar zadeva znanstveno pravilnost: tradicije, ki se navezuje nanj. To ne ovira, da so ti kraji bili za življenje

krščanskega ljudstva plodoviti, zveličavni in važni. Problem ni tako ze o s strani moderne superkritike (ta v ostalem vodi v novo obliko vernosti), marveč obstaja v vrednotenju živosti in pravovernosti verskega življenja, ki se oblikuje in razvija okoli teh krajev.“

Medjugorje

24. junija je preteklo 5 let, odkar se v Medjugorju, Hercegovina, Jugoslavija, dogajajo domnevna Marijina prikazovanja. Glede teh dogajanj se Cerkev uradno še ni izjavila, pač pa je imenovala komisijo, ki te dogodke natančno preiskuje. Cerkev je v podobnih primerih silno previdna in zadržana. Zato o teh domnevnih prikazovanjih v naši reviji doslej nismo hoteli večkrat pisati. Priobčili smo le ponatis članka Alojza Rebula iz tržaške Mladike in potem še članek Božidarja Finka in pa občasna kratka opozorila jugoslovanskih škofov. V svetu so pa ta dogajanja že vsa ta leta široko odmevala, pisali so o njih listi in revije in v več jezikih so izšle že tudi knjige. V slovenščini sta do letošnjega leta, kolikor je nam znano, izšli dve knjigi: pri Mohorjevi družbi v Celovcu „Kraljica miru“ Marije Hvala leta 1984 (283 str.) in pa „Marijin klic“ v Ljubljani istega leta. Kot avtor je označen H. M., kot izdajatelj pa Prijatelji Medjugorja. Letos pa je Mohorjeva družba v Ce-

lovcu izdala knjigo „Medjugorje“ (poročila - slike - dokumenti, skoraj 100 strani;) besedilo: Franz Hummer, Ignac Domej; slike: Christian Jungwirth, Maks Domej) in brošuro „Marijina sporočila — Medjugorje“ (36 str.).

V teh letih je v Medjugorje roma'lo nad 4 milijone vernikov iz Jugoslavije in drugih evropskih dežel. Menimo, da imajo bralci naše revije upravičeno zanimanje glede teh dogajanj, zato jim bomo v tej in naslednjih številkah DŽ nudili v vednost nekaj člankov iz knjige „Medjugorje“ (Celovec 1986), čeprav se nočemo s tem opredeljevati glede resničnosti domnevnih prikazovanj in prepuščamo in pričakujemo uradno sodbno vodstvu katoliške Cerkve. — Uredništvo DŽ.

Nekoč je cesar Franc Jožef pil dišeče vino planote blizu Mostarja, „žilavko“; vrsta grozdja, ki jo v Hercegovini sicer sade in obirajo že od rimske dobe. L. 1353 omenja bosanski kralj Tvrdko to vino v sloviti listini Čitluk. Pred natanko sto leti (1886) je cesarski dunajski dvor ustanovil zbi-

ralno mesto za vino ter je tej ustanovi v Mostarju naklonil izključno pravico dobavljanja dvoru. Idealno podnebje, kamnita in z apnom bogata tla so dajala vinu njegove izvrstne lastnosti, nič manj pa prijazno, gostoljubno ljudstvo, ki v potu in solzah leto

za letom oskrbuje vinograde vse do trgatve. Vino in tobak sta nasploh poglavitni sad njihovega vztrajnega dela. In to že skozi stoletja. Zgodovinsko razvojno pot te pokrajine označujejo politični boji, dramatične in krvave napeitosti ter čudovito vztrajanje krščanskih oblik in kultur kljub turškemu gospostvu.

Danes daje župnija Medjugorje drugačne sadove, ležeča v srcu tega nekoč tako bojevitoga koščka balkanske zemlje: sadove Duha, molitve in pokore. Marija se razodeva od junija 1981 preprostim mladim ljudem kot Kraljica miru. Okoli 4 milijone ljudi raznih krščanskih konfesij in raznih ver je od tedaj potovalo na ta kraj prikazovanj. Veletok romarjev z vsega sveta — brez vodstva in propagande — pa se zdi, da stalno raste. V adventu 1985 srečanja z božjo Materjo še vedno trajajo. Katoliška Cerkev še ni izrekla svoje sodbe. Preko škofovske komisije opazuje dogajanja v Medjugorju in okrog njega. Čeprav že vnaprej sprejemamo stališče komisije (ki ga zaenkrat še ni), smo mnenja, da potrebujejo ljudje, ki se zanimajo za Medjugorje, že danes izčrpno in utemeljeno informacijo o tem pojavu. Medjugorje je postalo v najkrajšem času svetovni fenomen. Hrvaški ekseget prof. Rupčić, ki opazuje dogajanja od začetka Marijinih prikazovanj in je bil prejel od predsednika jugoslovanske škofovske konference kardinala Kuharića nalogo, da poroča in

obveščča, takole povzema svoje začasne zaključke pozno jeseni 1985: „Medjugorje je nenehni poziv in hkrati ponudba božanskega življenja in miru po veri, spreobrnjenju in molitvi, z nepredvidljivimi posledicami za Cerkev in ves svet.“

„Svetovni fenomen“

Ljudje prihajajo in odhajajo. Tudi v Medjugorje. Te dni je prišel tja nov dušni pastir, znani hrvaški teolog in ekseget p. dr. Ivan Dugandžić. V pogovoru se je zelo jasno izjavil o „svetovnem fenomenu Medjugorje“. V vinski kleti gostoljubnega medjugorskega župnišča, v katero smo se zatekli zaradi prijetnega hladu in tišine ter odmaknjenosti, je v povzetku dejal: „Bilo je novozavežno oznanilo o spreobrnitvi in miru. Iz tega se je razvila potreba poglabljanja zakramentalnega življenja, potreba po postu in molitvi... Zanimivo je, da so verniki to oznanilo, dasi zahtevno, radi sprejeli in urešničili.“ Jasne so njegove izjave tudi glede na odgovorno vlogo krajevnega škofa Žanića v Mostarju. P. Ivan meni: „Pred vso svetovno javnostjo mora izreči svojo sodbo, saj je Medjugorje že zdavnaj postalo svetovni fenomen.“

15. septembra 1985 smo prisostvovali tradicionalnemu romanju ob prazniku „povišanja svetega križa“. 1550 let po posvetitvi Konstantinove bazilike v Jeruzalemu (13. septembra 335) prihaja sto-

tisoč ljudi v Medjugorje, da počastijo Kristusa, Križanega. V vstopnem spevu praznične maše je rečeno: „Ponosni smo zaradi križa našega Gospoda Jezusa Kristusa. V njem nam je prišlo zveličanje, vstanjenje in življenje. Po njem smo bili odrešeni in osvobojeni.“ Ti stavki iz pisma Gallačanom nam kažejo tisto resnico, ki jo v Medjugorju umevajo in žive.

Kaj vemo o prikazovanjih?

Prikazovanja so načelno možna in v tradiciji katoliške Cerkve vedno znova potrjena. Prikazovanja pa hkrati niso nikakršna nova razodetja! Pomenijo prej novo vzpodbudo za to, kar že imamo. Drugače izraženo: nalogo imamo in jo poznamo. Najdemo jo že v evangeliju: „Spreobrnite se, postite se in molite — kajti božje kraljestvo je blizu!“ To je naša načelna, temeljna in — kot menim — tudi edina naloga. Prikazovanja v Medjugorju so le nova spodbuda k temu. So nov klic — s strani Matere. V podobi povedano: mati govori otroku „Piši sestavek!“ To ni nova naloga, ampak ona, ki jo je dobil v šoli. Tako je tudi v Medjugorju! Nikakršna skrivnost ni v tem, da so nekateri malo razočarani spričo tega. Pričakovali so nekaj povsem novega. To pa je bila neutemeljena nada — kajti česa povsem novega ni mogoče pričakovati. Prikazovanja božje Matere so nasprotno nadaljnja vzpodbuda za

to, kar pravzaprav poznamo že skoro 2000 let.

Kaj se pravzaprav dogaja v Medjugorju?

24. junija 1981 ob 18.45 uri so mladinci prvič videli božjo Mater. Najprej so vsi reagirali prestrašeno. Ivan npr. se je po videnju zaprl v svojo sobo in ni mogel spati. Šele v jutranjih urah je staršem priznal, da je tudi on videl Marijo. Drugi vidci so nasprotno že istega večera poročali o dogodkih. Z naglico vetra se je vest raznesla med okoliške prebivalce: drugega dne so mladi — sledeč notranji sili — kot pravijo, šli isto pot. Prvi kakor tudi drugi večer je videlo Marijo šest otrok, ki pa niso bili obakrat isti. Dva od prvih šestih vidcev drugi večer nista imela videnja. Zato pa sta se vidcem pridružila dva nova: Marija in Jakov.

Vicka, Ivanka, Mirjana, Ivan, Marija in Jakov, ki so videli božjo Mater drugi dan, so postali stalni vidci.

Tretji dan se je zbralo na hribu Podbrdo več ljudi. Vidci so z ljudstvom molili rožni venec in sedem očenašev, sedem zdravarij in sedem slava Očetu. Vicka je imela po nasvetu starejših ljudi iz vasi s seboj blagoslovljeno vodo in z njo je med prikazovanjem poškopila Marijo z besedami: „Ako si Marija, ostani z nami, ako nisi, pojdi!“ Pri teh besedah se je Matj božja nasmehnila, kakor da ji je ljubo, da lah-

ko na ta način potrdi njihovo vero v njeno resnično navzočnost.

Ta dan je Mirjana med videnjem vprašala lepo Gospo, kako ji je ime, nakar ji je le-ta odgovorila: „Blažena Devica Marija sem.“

Istega dne je vidkinja Marija, ko se je vračala s Podbrda, še enkrat ugledala božjo Mater, za katero je bilo opaziti velik, temen križ, brez Križanega. Mati božja je govorila: „Mir, mir, mir in samo mir!“ Nato je med jokom dvakrat ponovila: „Mir mora zavladati med Bogom in človekom, pa tudi med ljudmi!“

Vidci pripovedujejo: „Marija je čudovito lepa, oblečena je v srebrnosivo dolgo obleko in stoji na oblaku, ki ji zakriva noge. Bel pajčolan ji pokriva glavo in sega do tal. Okrog glave se vidi krona iz zvezd. Marijine oči so svetlo modre, obrvi črne, lica rožnata in izpod pajčolana ji uhajajo črni kodri. Govori z milim glasom, navadne moči. Zvena glasu ni mogoče opisati. Še najbolj spominja na pozvanjanje zvonov.“

Kako vidijo Marijo?

Marijo vidijo tri-dimenzionalno, tj. tako, kakor vidimo mi drug drugega. Čeravno so mladinci dajali natančne podatke, se doslej ni posrečilo nobenemu umetniku, da bi natančno zadel njeno podobo in barvne odtenke. Vidci trde, da vidijo srednje visoko ženo

nekako 20 let. Po njihovih podatkih govori tiho in hrvaški jezik.

Prve vizije so bile na hribu blizu vasi Bijakovići, nato v stanovanjskih hišah in končno v stranski kapeli župnijske cerkve. Od Velike noči 1985 naprej so prikazovanja v eni od sob župnišča. Vizije so pogosto trajale kakih štirideset minut. Vidci to vsekakor doživljajo enako dolgo kot pozneje, ko so vizije trajale le eno do tri minute. V trenutku videnja ne zaznavajo časa. Ne vedo pa tudi nič o tem, kar se okrog njih godi. Tudi prostor izgubi zanje vsakršen pomen. So kot nekje drugje, in so vendar sredi med nami!

Čudeži in ozdravljenja

Tistega večera, ko je Marija rekla vidcem: „Kraljica miru sem“, pravijo mnogi ljudje, da so videli na nebu napis „Mir“. Številni domačini in romarji so 2. avgusta 1981 doživeli sončni čudež. Ta čudež, podoben kot v Fatimi, izpričuje 150 ljudi. Doživeli so ga na hribu. Mnogi ljudje so nam medtem povedali, da tu in tam pri križu na hribu ni videti prečnega tramu. Pravijo nam, da takrat vidijo le navpični tram, in ta postane bel. Mnogi romarji so dalje poročali, da so ob sončnem zatonu videli druga svetlobna znamenja... Ozdravljenj ljudi je do zdaj javljenih okrog 500. Ljudje pridejo v župnišče in javijo: „Prejel sem to ali ono milost.“ „Bil sem bo-

lan..., med molitvijo in postom pa sem ozdravel.“ Dušni pastirji zabeležujejo primere in v tej zvezi prosijo tudi ustreznih podlag in dokumentov. Zdravniška komisija naj bi ta ozdravljenja v danem trenutku raziskala. Gotovo pri tem ne bo šlo vedno za čudeže, ki bi jih kot take Cerkev potrdila. Toda to tudi ni važno. Važno je le, da Marija postavi znamenje vere! Ne verujemo zato, da bomo ozdravljeni; verujemo, in zato lahko nastopi ozdravljenje. Vsa ta znamenja so pomembna za vero kot tako, neglede na trenutne in na zunaj vidne posledice.

.....

Simpozij ob 400-letnici Trubarjeve smrti

14. in 15. maja je bil v dvorani Teološke fakultete v Ljubljani znanstveni simpozij, ki sta ga pripravila Teološka fakulteta in Inštitut za zgodovino Cerkve. Predavali so: dr. France M. Dolinar, Od reforme do reformacije; p. dr. Metod Benedik, Izhodišča in nameni Trubarjevega delovanja; dr. France Rozman, Kako je Trubar prevajal Sveto pismo nove zaveze in vrednost njegovega prevoda; dr. Marijan Peklaj, Pomen Trubarjevega prevajanja Svetega pisma; dr. France Oražem, Analiza Trubarjevih pesmi pod kerigmatičnim duhovnim vidikom; dr. Alojzij Snoj, Osnovni dejavniki kateheze v katekizmih Primoža Trubarja; dr. Jože Rajhman, Ozadje Trubarjeve Cerkovne ordninge. Gledališki igralec Dare Ulaga je recitiral Trubarjeva besedila.

Pogovor kristjana z Bogom

Kristjan se duhovno srečuje z Bogom in se utrjuje v življenju z njim ne le v zakramentih, ampak tudi z branjem in poslušanjem božje besede, s premišljevanjem in z molitvijo ter z delom in prizadevanjem v službi drugih.

Molitev je pogovor človeka z Bogom, prvi odgovor na božje darove, in spremlja kristjana vse življenje. V duhovnem življenju človek sam brez stalne pomoči božje milosti ničesar ne zmore. Sveti Duh pomaga človekovi slabosti in ga navdihuje, kaj naj pove Očetu. Bog je torej na začetku in na koncu molitve, ki vodi v zaupno občevanje z Očetom, Sinom in Svetim Duhom.

Kristjanova molitev ima tri glavne oblike: častilna molitev ali molitev čiščenja in ljubezni do Boga Stvarnika in Očeta; prosilna molitev, s katero razodevamo Bogu svoje potrebe in potrebe drugih; in zahvalna molitev, s katero se zahvaljujemo Bogu za prejete darove. Kristjan moli k Bogu in ga prosi tudi v časnih potrebah; ve pa, da molitev ni za to, da bi nadomestila napor, študij ali uporabo naravnih sredstev, kakor tudi nima namena, da bi popravljala naše zmote ali da bi avtomatično sprožila božjo pomoč v našo korist. Starodavna in sveta je krščanska molitev za rajne, da bi jih Bog očistil krivde in sprejel v svoj mir.

Najljubša kristjanova molitev je „očenaš“. Sam Jezus jo je učil svoje učence. V njej se kristjan obrača k Bogu kot sin k svojemu Očetu. V molitvi se kristjan obrača tudi do svetnikov, to je do tistih, ki so že pri Bogu. Časti jih in se bratovsko zaupa njihovi priprošnji. Med vsemi svetniki ima posebno mesto Marija, ki ljubi kristjana kakor sina, ker je mati Jezusa, ki je njegov brat. K njej se kristjan pogosto z zaupanjem in nežnostjo zateka v molitvi zdravamarije.

Poleg opravljanja zasebne molitve se kristjan udeležuje svojim razmeram primerno tudi skupne javne molitve Cerkve kot krajevnega in vesoljnega občestva. V tej molitvi, ki jo imenuje bogočastje (liturgija), določena oseba uradno časti Boga in dviga prošnje za vse človeštvo v imenu vse velike krščanske družine. Prvenstvena liturgična molitev je sveta maša. Take liturgične molitve so tudi nekatere molitve, ki jih molijo duhovniki in druge Bogu posvečene osebe.

Ob branju ali poslušanju besed svetega pisma sliši kristjan božji glas, ki ga kliče in vodi. Čeprav sveto pismo navaja pretekle dogodke in zgodovino judovskega ljudstva, besede in dogodke iz življenja Jezusa Kristusa in oznani lo apostolov, ima ta knjiga za vsakega kristjana, še več, za vsakega človeka trajno vrednost. Se-

veda je za plodovitost srečanja s svetopisemsko božjo besedo potrebno, da poseže vmes Sveti Duh. Zato je treba, da ima tisti, ki bere ali posluša, pravo razpoloženje za spoznanje in molitev. Tedaj mu Bog razsvetli razum in okrepi srce.

Premišljevalna molitev je razmišljanje o temeljnih resnicah odrešenja, dviganje duha k Bogu in pogovor z njim. Ti trenutki zbranosti pomagajo kristjanu priagoditi življenje božjemu načrtu

in namenu in dati zemeljskim stvarnostim pravo mesto. V premišljevanju se človek potopi v globok osebni razgovor z Bogom. Ta verska vaja se posebej priporoča tistim, ki so se odločili za globlje duhovno življenje. Kdor zvesto opravlja premišljevanje, lahko prejme od božjega Duha dar kontemplacije, ki ga na poseben način tesno in osrečujoče združijo z Bogom.

(Tajništvo za mekristjane pri apostolskem sedežu)

ALOJZIJ ŠUŠTAR, NADŠKOF

Človekovo dostojanstvo v vesti

Svoboda vesti

Svoboda pomeni izključitev vsake notranje in zunanje prisile ter možnost izbiranja in odločanja po svoji presoji in volji. O svobodi moremo govoriti le, kjer je na razpolago več možnosti. Kjer bi bila le ena možnost, tudi izbira ne bi bila mogoča in zato tudi o svobodi ne bi bilo mogoče govoriti. Kjer pa je več možnosti, je izbira in svoboda možna le, če človek za te različne možnosti ve, jih kolikor toliko pozna in jih more med seboj primerjati in ocenjevati. Zato je čim boljše poznavanje, vrednotenje in primerjanje različnih možnosti med seboj prvi notranji pogoj svobode.

A kaj bi pomagalo vse to, če

bi človek ne mogel sam izbirati, kakor bi hotel, če bi ga kdo od zunaj silil in prisilil ali če bi ga določena izbira privlačevala s tako notranjo silo, da bi drugačna izbira že vnaprej odpadla! Sicer človek ni nikdar popolnoma svoboden, ker mora vedno računati z zunanjimi in notranjimi vplivi. Taki vplivi so človeški oziri, strah, javno mnenje, navade, strasti, notranja nagnjenja, pričakovanje koristi in užitek, priznanja s strani drugih, uveljavljanje v družbi in še več podobnih stvari. A vendar se človek jasno zaveda, kdaj mu kljub vsem tem vplivom ostaja toliko zunanje in notranje svobode, da lahko sam izbira in se odloči po svoji volji.

Po svoji volji ali po svoji ve-

sti? Ravno tu se pokaže, v čem je človek svoboden in v čem ne. Svoboden je, da lahko sam izbira in se odloča, da more narediti, kar hoče, kolikor ga pri tem ne ovirajo zunanje in notranje okoliščine. Lahko si kdo zaželi, da bi letal po zraku ali hodil po vodi, pa tega ne more, ker to onemogočajo naravni zakoni. Takih zakonov in meja, ki človeku onemogočajo, da bi mogel narediti vse, kar bi hotel in kar bi si zaželel, je cela vrsta. To nas vodi do spoznanja, da je človek svoboden samo v določenih mejah. Spoznati in sprejemati meje, ki jih ni mogoče odpraviti in prekoračiti, spada k življenjski modrosti, do katere naj bi tudi mlad človek prišel čim prej. Le otroci zidajo gradove v oblakih in živijo v pravljичnem svetu, kjer v svoji domišljiji delajo vse, kar hočejo. Ko pa začno odraščati, kmalu spoznajo kruto razliko med pravljичnim in resničnim svetom, med predstavami, sanjami svoje domišljije in med dejanskimi možnostmi v naravi, v družbi ter v samem sebi.

Ali smem vse, kar morem?

Če v določenih mejah človek more delati, kar hoče, pa s tem še ni rečeno, da to tudi sme. V slovenskem jeziku jasno razlikujemo med „morem“ in „smem“. „Morem“ pomeni, da sem svoboden, da nekaj storim, „smem“ pa, da mi je nekaj tudi po vesti (ali pa z dovoljenjem avtoritete, od katere odvisim) dovoljeno. Človek ne sme vsega, kar more. Bli-

žnjemu more delati krivico, ga izrabljati, mu lagati, mu delati nasilje, a tega ne sme. V nrvnem oziru človek ni svoboden, da bi smel storiti, kar se mu zljubi, ampak ga veže moralna postava, ki se oglašča v njegovi vesti. Človek more delati slabo, a tega ne sme, ampak ima dolžnost delati dobro. Mladi morejo zaničevati svoje starše, a tega ne smejo, ker so dolžni, da jih spoštujejo in so jim hvaležni. Zamenjavanje osebne človeške svobode in nrvne vezanosti v vesti marsikoga zavede v zмотo. Kdor se ponaša s tem, da dela kar hoče in kar se mu ljubi, da odloča po svoji glavi, kakor se mu ravno zljubi, pri tem pa pozabi ali ne opazi, da ne sme vsega, kar hoče in more, s tem samo dokazuje, da zamenjava človeško in nrvno svobodo, oziroma svobodo v izbiranju in odločanju ter nrvno vezanost in dolžnost v vesti.

Vest — božji glas?

Skrivnostni glas, ki se oglašča po vesti, imajo nekateri za božji glas. Tudi koncil pravi, da ima človek v svojem srcu — lahko bi rekli tudi v svoji vesti — od Boga zapisano postavо. Še več: „Vest je človekovo najbolj skrito jedro in svetišče, kjer je čisto sam z Bogom, čigar glas zveni v človekovi notranjosti.“

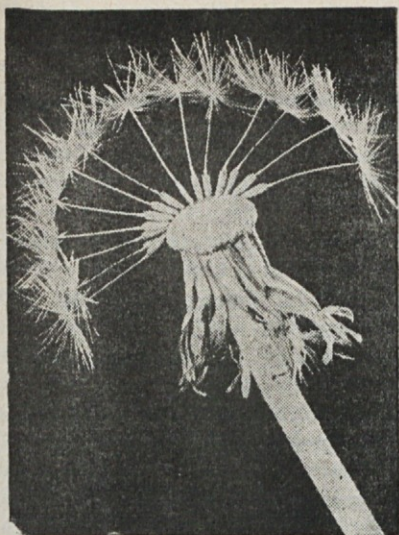
Odkod človekova vest? Odkod postavа v človekovem srcu oziroma v njegovi vesti? Odkod glas v človekovi notranjosti? Na ta

absolutnem. Ker imajo vest vsi ljudje, verni in neverni, ker se njenega glasu nihče ne more znebiti, lahko ga le za nekaj časa uduši ali prevpije, bi morali pravzaprav vsi ljudje iskati odgovor na vprašanje, od kod vest. A ker je v življenju lažje in udobneje tako iskanje prepustiti drugim, ki imajo za to „čas in smisel“, se veliko ljudi, tudi veliko mladih, pri tem vprašanju ne ustavlja dosti.

Po našem krščanskem prepričanju in po jasnem nauku sv. pisma pa ima vest neposredno opraviti z Bogom. Bog Stvarnik je človeku dal tudi zapovedi in smernice za življenje. Nekoč bo človeka sodil; dobro mu bo poplačal, hudo pa kaznoval kot pravičen sodnik. Bog, ki je ustvaril človeka po svoji podobi in mu dal duhovno dostojanstvo v razumnosti in svobodni volji, mu je dal tudi vest in v vesti zapisan pravni zakon: delaj dobro, izogibaj se zlega. Nekateri zato pravijo, da je glas vesti kratko malo božji glas v nas. A ker se vest lahko moti, Bog pa se ne more motiti, je primerneje, če rečemo tako, kakor pravi vatikanski koncil: Božji glas zvenj v človekovi notranjosti, v njegovemu srcu, v njegovi vesti. V glasu vesti se javlja Bog, čeprav ne tako neposredno, kakor se javlja človek s svojimi zapovedmi ali prepovedmi. Oglašja se na tak način, da mora človek ob glasu vesti tudi sam razmišljati in biti pozoren na različne okoliščine. Preverjati mora svoje nagibe

vprašanja so v zgodovini različno odgovarjali in tudi danes imamo različne razlage. Eni imajo glas vesti samo za sad vzgoje in javnega mnenja v družbi. Če bi tega ne bilo, bi se tudi vest ne oglašala, pravijo. Drugi priznavajo, da je glas vesti nekaj prirojenega, a da je to mogoče razložiti z različnimi plastmi človekove duševnosti, čeprav priznavajo, da vest ostane še vedno nekaj skrivnostnega. Spet drugi odkrito izpovedujejo, da se v vesti javlja neka višja sila, nekaj, kar človeka presega, od česar je odvisen, čemur se mora pokoravati in čemur je dolžan odgovor. Nekateri to imenujejo naravo ali usodo ali skrivnost, drugi govorijo o nečem višjem in nepoznanem ali

in upoštevati različne človeške razlage božjih zapovedi in božje volje. Posebno vlogo ima pri tem Cerkev in njeno učiteljstvo. Samo s pomočjo vseh teh dejavnikov more človek v svoji vesti spoznati božji glas.

Ali govori Bog samo po vesti?

Človekova vest je glavni in pravzaprav edini „organ“, s katerim človek dojema božji glas. Lahko bi rekli, da je edini „sprejemni aparat“, s katerim človek ujame božji glas, ki zveni v njegovi notranjosti. Če včasih pravimo, da vzgojitelji, starši, duhovniki, cerkvena avtoriteta ali kratko malo Cerkev človeku pove, kaj Bog od njega hoče, kaj je njegova volja, to pomeni le, da starši, duhovniki in Cerkev skušajo vplivati na vest, da bi bolj

jasno spoznala božjo voljo in božji glas. Kakor se človek razvija, izobražuje in zori v samostojno osebnost in pri tem potrebuje pomoči vzgojiteljev in učiteljev, tako je tudi pri vesti. Nerazvita otrokova vest potrebuje pomoči, da jasneje spoznava, kaj je dobro in kaj slabo. Prav tako potrebuje vzgoje in vaje, da se pravilno odloča in da ne podleže slabim in napačnim vplivom. Oznanjevanje evangelija, verouk in izpraševanje vesti in priprava na spoved, razlaga božjih in cerkvenih zapovedi, pogovori o življenjskih razmerah in iskanje odgovorov na življenjska vprašanja imajo predvsem ta smisel, da pomagajo pri izobraževanju, oblikovanju in vzgoji vesti oziroma človeka kot moralne osebnosti v njegovi svobodi in dostojanstvu.

Nikdar ni mogoče človeku naložiti moralne obveznosti, nikdar mu nekaj zapovedati ali prepovedati drugače kakor preko njegove vesti. Vse zapovedi in ukazi katere koli avtoritete, vsi nasveti in opomini so le kliči človeku, naj se v svoji vesti zave svoje odgovornosti, naj se da poučiti, naj razmisli in presodi, kaj je njegova dolžnost, naj se prav odloči. Kdor se je v svoji vesti zares iz prepričanja odločil, in to ob kolikor toliko polnem spoznanju in svobodi, se mora ravnati po svoji vesti in storiti, kar vest od njega zahteva, oziroma opustiti, kar mu vest prepoveduje. Greh je vedno to, kar človek stori proti svoji vesti. Lahko pa se vest tudi

zmoti. A ker človek nima druge možnosti, da spozna, kaj je božja volja, kakor po svoji vesti, je tudi zmotna vest, ki pa se je človek ne zaveda, ker je prepričan, da mu posreduje božji glas, merilo za njegovo odločanje in za njegova dejanja. Kdor svojo vest uboga, dela dobro in prav; kdor svoje vesti ne uboga, dela slabo, napačno in greh.

Vest ali avtoriteta?

Torej vendar velja načelo: delaj po svoji vesti in za drugo se ne zmeni? Potem velja tudi opravičilo: jaz se ravnam po svoji vesti in drugi naj me pustijo pri miru. Ali pa je kljub temu treba upoštevati svarilo: lastna vest je slab in nezanesljiv vodnik, bolje se je držati avtoritete, cerkvenega učiteljstva in Cerkve. Bolje je ubogati, kakor pa delati po svoji vesti.

Take ugovore in opomime je mogoče pravilno ali pa napačno razumeti. Za njimi se skriva nejasnost o vlogi vesti, o njeni nalogi v нравnem življenju. Kdor izigrava vest in avtoriteto, pokorščino lastni vesti in pokorščino Cerkvi, kdor se sklicuje na lastno vest in zavrača vse druge, kakor da mu nimajo ničesar povedati, s tem dokazuje, da ni razumel ne vesti ne njene vloge v нравnem odločanju. Tudi pomena in vloge avtoritete v življenju cerkvene in človeške skupnosti ter svoje odgovornosti ni še popolnoma dojel. Zakaj se torej člo-

vek sme ali celo mora odločati po svoji lastni vesti, ker naj bi bilo samo to dobro in prav, vse drugo pa napačno, slabo ali greh?

Ker razen vesti ni druge poti, po kateri bi človeka dosegel božji glas, le-ta je in vedno ostane edino merilo in navodilo za človekova odločanja in dejanja. Zato se prvo pravilo glasi: vedno poslušaj in ubogaj svojo vest ter se ravnaj po njej.

Ne smemo pa pozabiti, da se v človekovi notranjosti, v njegovi vesti, javlja božji glas. Vest torej ni nekaj samobitnega, samozadostnega in neodvisnega, ki bi kar sama iz sebe vedela, kaj je prav in dobro, kaj pa slabo in napačno. Vest je le neke vrste „sprejemnik“ нравnega reda in božjih zapovedi. Zato mora biti človekova prva in glavna skrb, da „aparāt“ svoje vesti maravnava na valovne dolžine božjega glasu. mora biti v svoji vesti odprt za božji glas, za božjo voljo in zapovedi. Vedno mora biti pripravljen, da se Bogu da poučiti, da sprejme njegove smernice, da posluša, kar mu na različne načine govori Bog. Zato se drugo pravilo, ki pa je enako pomembno kot prvo, glasi: vedno v svoji vesti najprej poslušaj božji glas in naravnava svoj vest po božjih zapovedih.

Tu se sedaj pokaže, kakšno vlogo ima pri oblikovanju in vzgoji vesti avtoriteta, cerkveno učiteljstvo, starši, duhovniki, cerkveno občestvo. Vsi ti naj človeku pomagajo spoznati božji glas, ga

razločevati od toliko drugih glasov, oblikovati vest po božjih zapovedih ter jo obvarovati pred drugimi škodljivimi in zmotnimi vplivi. Ker nihče vsega ne ve sam iz sebe, ker vsak potrebuje učitelje in vzgojitelje, jih potrebuje tudi mlad človek pri izobraževanju in oblikovanju svoje vesti. Vprašanje je le, katere učitelje in vzgojitelje si izbere, ali tiste, ki mu hočejo iskreno posredovati in razlagati božji glas, ali pa tiste, ki ga zavajajo, ga odvrtačajo od pokorščine Bogu in Cerkvi, ki v božjem imenu razlaga nramni red in zapovedi za življenje. Že za to izbiro, kolikor se je mlad človek zaveda, prevzame tudi odgovornost. Zato se glasi tretje pravilo: daj se poučiti od tistih, ki ti v božjem imenu razlagajo božji glas.

V pogovoru z drugimi

Tisti, ki se jim zdi sklicevanje na lastno vest nevarno, mislijo, da se človek s tem zapira sam vase in se za druge sploh ne zmeni, češ, pustite me pri miru, meni zadošča moja lastna vest. A človek je družbeno bitje, ki za svoj razvoj nujno potrebuje druge, občestvo in pogovor, izmenjavo spoznanj in izkušenj, pomoč in opozorila na svoji življenjski poti. To velja tudi pri vesti. Vest je bistveno občestvena sposobnost in dejavnost. To se pokaže tako, da imajo odločitve v vesti vedno posledice tudi za druge in za družbo. Prav tako samo v občestvu z

drugimi, v pogovoru in duhovni izmenjavi z drugimi, človek pravilno oblikuje svojo vest. Ker ima vest bistveno socialno in občestveno razsežnost, mora posebno mlad človek svojo vest primerjati z vestjo drugih. Pri tem ugotavlja, kje se z drugimi v presojanju in odločitvah ujema, kje se z njimi razhaja, kako zna to zase utemeljiti, oziroma kako zna dati odgovor na kritiko in ugovore drugih. Kdor hoče ostati zaprt sam vase in misli, da zadošča samemu sebi, da se mu ni treba na nikogar ozirati, ker ima sam vedno prav, drugi pa vedno narobe, je v velikih nevarnosti za svojo vest. Lahko si jo popolnoma pokvari in s tem sam sebe zavede na napačno pot. Zato se glasi četrto pravilo: ostani pri oblikovanju svoje vesti vedno v pogovoru in občestvu z drugimi.

Ob pogovoru z Janezom Brulom

Dejstvo, da komunisti nimajo lepe besede o domobrancih in vseh, ki so se jim odločno postavili po robu, je razumljivo. Tudi njihovega pisanja o Osvobodilni fronti, „po osvoboditvi“, itd. kot politične propagande ni jemati resno. Čudno pa zveni „osvoboditev“, ki naj bi jo prinesla OF, če desetletja komunistične diktature v Sloveniji s to besedo označuje demokrat in še veren poverhu.

V tisku iz domovine in iz zamejstva pogosto srečamo takšne kristjane, ki se z nekim ponosom sklicujejo na svojo partizansko in ofarsko preteklost. Kot da bi njihovo sodelovanje s komunistično stranko res koga osvobodilo! Po tolikih zločinih, ki jih je komunizem zagrešil nad slovenskim narodom prav zaradi pomoči teh „kristjanov“, bi bilo na mestu le — kesanje!

Če kdo po 41. letih komunističnega ideološkega in političnega monopola še gleda v OF gibanje za narodno osvoboditev, je vreden pomilovanja, zaradi nepoučenosti ali pa zaradi slepote. Če so drugi narodi zahodne Evrope danes svobodni, so to prav zato, ker niso imeli po komunistih zapeljane OF kot mi Slovenci! Danes se razvijajo z višjim življenjskim standardom — brez pokolov, brez beguncev, brez „izdajalcev“!

Ali je bilo slovenskemu verniku ob nastanku OF res tako težko prepoznati njeno pravo podobo in cilje?

Je moral biti genij, da je za donečimi narodnoosvobodilnimi gesli odkril komunistično revolucijo? Na to vprašanje bo odgovoril z osebimi spomini človek, ki je po naključju padel med ljudi, ki so se kasneje imenovali partizani.

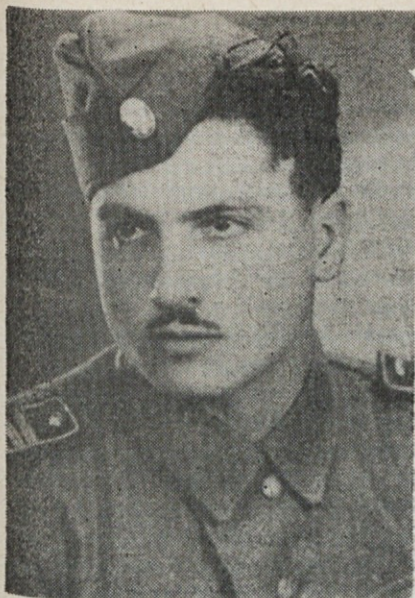
Janez Brula, 65 let, oče petih otrok in trenutno ded šestih vnukov, poznan kot delaven član naše skupnosti, eden pionirjev Slomškovega doma v Ramos Mejiji in njegov prvi predsednik, je nastop partizanstva doživljal v odmaknjeni Beli Krajini kot dvajsetletni fant. Njemu sem zastavil vprašanje:

Vaš prvi stik s partizani? Kako ste zašli mednje?

Leta 1941 so me zaprli Italijani in po nedolžnem obsodili zaradi treh pušk, ki so bile izginile iz Prosvetnega doma v Črnomlju. Enega od ključev tega doma sem hranil jaz. Po nekaj tednih mučne negotovosti v črnomeljskih sodnijskih zaporih sem ušel Italijanom in se zatekel v Mitlarske hribe k „četnikom“. V resnici pa so bili partizani. Od avgusta do konca novembra 1941 sem živel med njimi.

Opišite nam jih! Kdo so bili to? Kaj so hoteli?

Vseh je bilo enaindvajset. Približno polovica je bilo komunistov, pol pa njihovih somišlje-

nikov. Nekateri sem poznal še od prej. Bili so med njimi falirani študentje pa tudi nekaj kmečkih fantov, dva hlapca in nekaj meščanov. Bili so to „borci za narodovo svobodo“, besede „partizan“ tedaj še nisem slišal, pač pa so že pozdravljali s stisnjeno pestjo in s „Smrt fašizmu, svoboda narodu“. Glavno naše delo je bilo dobavljanje hrane iz okoliških vasi, kjer so jo tedaj vaščani še sami prostovoljno zbirali. Velikokrat smo šli tudi na jago za divjačino. Med nas so hodili razlagat marksistično ideologijo razni govorniki. Veliko je bilo besed o enakosti vseh ljudi, o šesturnem delavniku pa o raju na zemlji, ki ga bo komunizem prinesel zatiranim in revnim, in o tem, da bo

zgodovina z zlatimi črkami zapisala imena prvih borcev za svobodo naroda. Čakala nas bi zato tudi visoka in obetajoča mesta v bližnji, lepši politični ureditvi, za katere zmago je treba napeti vse sile. Že takrat so govorili o narodnih izdajalcih, katere je treba pobiti.

Že leta 1941 so vas hoteli „likvidirati“. Zakaj?

Kdor me pozna, ve, da navadno mislim s svojo glavo in da povem svoje mnenje tudi takrat, kadar bi mnogi molčali — zaradi ljubelega miru ali pa zaradi strahu pred posledicami. Ves čas bivanja med partizani sem bil edini, ki sem jim ugovarjal. Ko sem nekoč slišal govoriti o likvidaciji nekega „izdajalca“, katerega sem osebno dobro poznal, sem ga pred vsemi odločno branil, da ni izdajalec.

Težave sem imel tudi, ko sem ugovarjal nekemu „filozofu“, kot so ga partizani imenovali, ki nam je prišel razlagat o nastanku sveta in prepričevati, da ni Boga. Možno se je za svoje dokazovanje poslužil tudi tiste teorije, ki pravi, da tisto, česar ne vidimo, ne obstaja. Torej, ni Boga! Kdo ga je pa videl? Ker se mi je zdela ta razlaga preveč otročja, sem zastavil „filozofu“ nekaj vprašanj, s katerimi ga pa nisem spravil samo v zadrego, ampak tudi ob živce. Ko mi ni mogel dati odgovora in ko se je zavedel, da sem ga osmešil, je podivjal, skočil k meni in mi bodalo nastavil na vrat. V trenutku

sem mu ga iztrgal iz rok in ga vrgej na tla. Jasno, moje že do tedaj napeto razmerje do uradne linije v odredu je po tej epizodi terjalo od vodstva energičen ukrep. Sklenilo je, da me potihem, brez hrupa pošlje na „drug svet“. In res, trikrat so to poskusili. Določili so likvidatorja, kraj, poiskali okoliščine, a vedno sem se jim kako izmuznil. Zmeraj me je kdo pravočasno obvestil.

To se je zgodilo jeseni l. 1941. Torej so se komunisti že od začetka pokazali takšni, kakršni so: brezbožni in diktatorski?

Res, prav takšni. Šli so, brez ozira na levo in desno, za svojim ciljem: dosego oblasti. Medtem ko so govorili in pisali o narodnoosvobodilni borbi proti okupatorju, so pobijali Slovence, ki so jim bili „na poti“, neoborožene civiliste, duhovnike, celo ženske in otroke.

Dvajsetletnemu Janezu Brulu se je po štirih mesecih življenja v hribih med partizani posrečilo uiti. Kot dvakratni ubežnik se je skrival okrog Črnomlja, dokler ni dobil zveze z Legijo smrti, kot so imenovali tam vaške straže. Kot član semiške posadke legionarjev je ob italijanskem razpadu ponovno padel med partizane, jim spet ušel in se rešil v Ljubljano k domobrancem. Od tu je šel kmalu v Velike Lašče v laški udarni bataljon, kjer je ostal do umika na Koroško. Z ostalimi domobranci je bil maja 1945 vrnjen skozi Pliberk v Titovino in si tretji dan po angleški

predaji partizanom blizu Velenja z begom ponovno rešil življenje. Po devetmesečnem skriivanju v domačem kraju se je odločil za tvegano pot v Italijo, v servigliansko taborišče, v svobodo.

Ob Brulovem pripovedovanju se spominjam, kako sem kot devetletni šolar doživljal nemški napad na Jugoslavijo. Nemško-italijanska meja je šla skozi našo vas. Dobro se spominjam dne, ko so Nemci zažgali vas Rašico. Sam sem se napotil na polje v sosednje Savlje, da sem od tam bolje videl dim, ki se je pošastno dvigal proti nebu. Kako sem trpel, ko sem mislil na uboge ljudi! Takšnega sovraštva nikdar prej ne poslej nisem začutil v srcu, kakršnega je ta dogodek zbudil v meni do Nemcev. Zlasti še, ko smo drugi dan gledali žalostni sprevid avtobusov, natrpanih žensk in otrok skozi našo vas, ki je bil namenjen v Srbijo.

Ko so se pa pojavili partizani in začeli pobijati ljudi v naši občini, nisem čutil do njih sovraštva, ampak grozo, strah. Verjetno zato, ker je bila nevarnost bližja, v vasi, ne pa onstran meje ne „nemški“ strani. Zaradi partizanskih nočnih napadov na hiše smo začeli pri nas doma zvečer zakrivati vsa okna od znotraj z debelimi deskami, hišna vrata pa s hrastovim lesom. Čeprav smo živeli samo sto metrov stran od italijanske karabinske postojanke! S tem barikadranjem smo prenehali šele po nastopu vaških stražarjev v „smrekah“, precej daleč od nas. Nikoli ne bom pozabil tistih hudih dni, ko smo se bolj bali domačih partizanov kot laških okupatorjev.

Ob teh spomilih ne morem mimo dveh besed, kateri je zapisal znani tržaški pisatelj, ko je ocenjeval za držanje slovenske duhovščine, škofa Gregorija Rožmana in papeža Pija XI. do komunizma: protikomunistična histerija! Upravičeno se človek vpraša: Kje ta gospod živi? Koliko bi jih pa morali komunisti še pobiti, da Rožmanova svarila ne bi bila več „histerija“? Ali ni to žalitev spomina desetisočev nedolžnih žrtev komunistične revolucije, ki še danes leže v neznanih grobovih križem Slovenije? Ali ni to opravičevanje zločina? Da ne govorimo o nasilnem ustoličenju brezboštva, ki je v Slomškovi domovini proglasil vero za zaostalost ter jo izrinil iz šol in javnega življenja! Kakšno ogorčenje bi v svetu izzval tisti, ki bi si drznil govoriti o protinacistični histeriji, omalovažujoč vse žrtve Dachaua, Auschwitza in drugih taborišč! Res, nedopustna slepota!

— — —

Če so bili v življenjski nevarnosti tisti nasprotniki komunizma, ki so živeli v zastraženi Ljubljani in njeni okolici, so bili iz oddaljenejših krajev, zlasti tistih, blizu gozdov in hribov, prepuščeni na milost in nemilost partizanov, če se niso umaknili na varno. Talčji vrh pri Črnomlju, rojstna vas Janez Brule, je bil tak oddaljen kraj. Zato sem ga vprašal:

Kako je vaša družina preživela leta tuje okupacije in revolucije?

V naši družini nas je odraslo sedem otrok: štiri sestre in trije bratje. Brata Jožeta so Italijani

odpeljali v internacijo, kjer je ostal do italijanske kapitulacije. Ko se je vračal domov, so ga zajeli Nemci in ga odpeljali v Dachau. Brat Tone je bil kot domobranec v nekem boju težko ranjen, ujet, nato pa ubit. Najmlajšo devetnajstletno sestro Pepco so leta 1943 odvedli v gozd partizanov in jo po hudem mučenju umorili.

Tudi za vas je bilo vse pripravljeno v Teharjah...

V nevarnosti za življenje sem bil najprej pred Italijani, potem dvakrat, ko sem padel med partizane, nato spet kot domobranec udarnega bataljona skozi leto in pol na neprestanih hajkah... Sigurna in huda smrt me je čakala po angleški izročitvi v Teharjah, pa sem se je rešil, ker sem še pravočasno skočil iz kolone v grmovje. Bežal sem proti Dolenjski. Na poti skozi gozdove sem se dvakrat znašel pred oboroženimi partizani, pa tudi ušel smrti. Nevarna je bila tudi kasneje pot iz Titovine v Italijo. Tu so me Angleži hoteli še enkrat proti moji volji vrniti. Pa sem spet imel srečo.

Poznam veliko dogodkov iz vašega življenja legionarja in domobranca, ki jih, žal, tu ni mogoče vseh objaviti. Kako doživeti je bi pa le zapisala. Kako je bilo z ognjem, zakurjenem z zadnjo vžgalico?

Zgodilo se je devet dni po mojem pobegu partizanom na poti proti Velenju. Ko sem na poti s

Štajerskega na Dolenjsko že prišel čez Savo. Bolje rečeno: prišla čez Savo, ker sva bila dva. Lani v Berazateguiju umrli Jože Hočevar in jaz. Že dopoldne je bilo pusto, oblačno vreme. Popoldne se je pa vlilo in močno nepretrgoma deževalo, da sva bila premočena do kože in na naju ni bilo niti ene nitke suhe. Bila sva v gozdu, ko mi Jože pravi:

„Če bi imel vžigalice, bi zakuril ogenj, da se posušiva.“

Dež je začel polagoma ponehavati, ko mi spet reče:

„Jaz pa imam eno vžigalico, samo mokra je...“

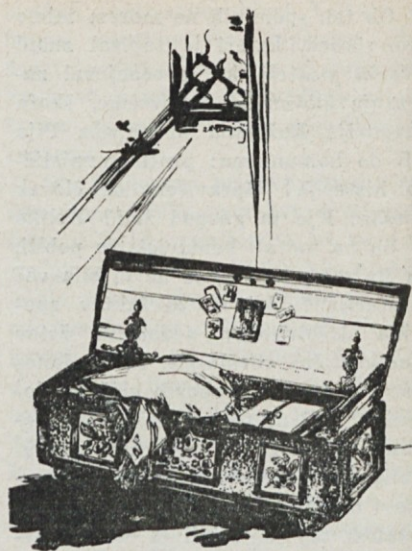
Brez besed sem začel nabirati dračje in ga pripravljati, da ga zakurim. Prosil sem ga za tisto edino vžigalico, ki mi jo da, rekoč:

„Moral bi se zgoditi čudež, da boš lahko zakuril z mokro vžigalico mokra drva.“

Brez besed sem pokleknil, podrsal ob razmočeno škatljico in „čudež“ se je zgodil. Vžigalica se je prižgala. Podtaknil sem jo pod mokro dračje, da je tudi to začelo goreti kot da je prepojeno s smolo in ne z vodo. In gorelo je brez dima.

Tudi Jože je brez besed zdrknil na kolena in oba sva se z gorečo molitvijo zahvalila Bogu in Materi božji za ta ogenj, ob katerem sva se lahko popolnoma posila.

— — —
Ob zgodbah naših ljudi ali ob branju njihovih spominov iz časa komunistične revolucije se more

vzbuditi v mladem, neizkušenem človeku vprašanje: Kaj neki so ti ljudje zakrivi i, da jim je bilo treba tolikokrat bežati in se skrivati? In kdor ne pozna komunizma ali ga noče poznati, tistega bo težko prepričati, da so bili prav dobri, pošteni, zavedni rojaki v tistih časih najbolj preganjani. Pri komunistih si čez noč postal izdajalec, sumljiv, nevaren in zato zaslužil smrt. Dovolj je, da misliš s svojo glavo in da si upaš svoje mnenje naglas povedati. Tak človek jim je v napoto pri dosegi oblasti ali pa jo ogroža, če jo imajo že v rokah. Tu je vzrok, da ima slovenski narod pod komunistično oblastjo toliko „izdajalcev“, toliko pomorjenih in toliko beguncev po svetu.

Kako dolgo še bo trajala ta burka?
Stane Snoj

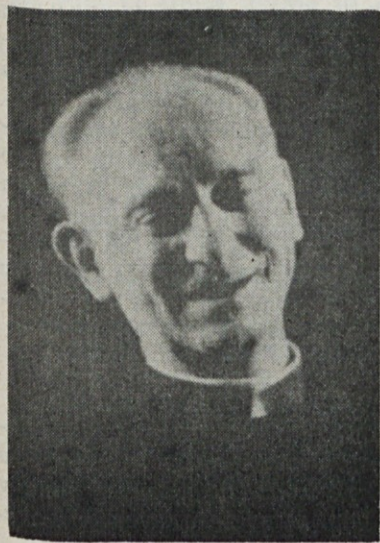

*Za mladino
za mladino*

Nadžkof dr. Alojzij Šuštar

ŠTIRI ŽIVLJENSKA PODROČJA

Dragi mladi prijatelji, rad bi vas opozoril na nekatera področja, kjer naj bi si posebno pri-

zadevali, da bi spolnili svojo nalogo in odgovorili pričakovanju drugih in božjemu klicu. Ta področja so štiri: človeško, narodno-kulturno, нравno in versko. Primerjali bi jih lahko štirim stranem neba, ki določajo naš življenjski prostor. Ali pa bi lahko govorili tudi o štirih vogelnih kamnih, na katerih gradimo svojo duhovno zgradbo. Končno bi lahko ta področja označili, tudi kot štiri temeljne prvine in sestavine, brez katerih ni polnega duhovnega življenja.

Za človeka gre

Po našem razumevanju človeka, po našem svobodnem prepričanju in tudi po naši zgodovinski skušnji so omenjene štiri prvine

povezane v celoto. Z drugimi besedami: vsi štirje vogelni kamni so potrebni, da moremo graditi trdno duhovno zgradbo; vse štiri strani neba moramo upoštevati, da določimo svoj življenjski prostor in kraj, kjer stojimo. Brez kulture duha in srca ni prave, plemenite človečnosti. Za nas pa je ta kultura zakoreninjena v slovenskem narodu, njegovem izročilu, njegovi zgodovini in v današnji samobitnosti, posebnosti in jeziku. Krščanska vera pa je za nas iz svobodne odločitve in osebnega prepričanja tako bistveni sestavni del, da jo hočemo prav tako ohraniti in gojiti kakor prve tri prvine.

Pri tem pa se zavedamo, da ni za vse tako. Težko si je sicer misliti človeka, ki bi bil brez vsake kulture ali ki bi v sebi ne čutil potrebe, da bi prišel vsaj do najosnovnejše kulture duha in srca. Človek kot oseba ima do tega tudi svojo naravno pravico, drugi pa so mu dolžni pri tem pomagati. Vendar ni mogoče in ne dovoljeno samo po stopnji kulture meriti in določati stopnjo človečnosti. Kolikokrat morda tudi sami srečujemo ljudi, ki nimajo posebne izobrazbe in so kulturno na nizki stopnji, a kot ljudje v svoji naravni pristnosti, svojem čutenju in odločanju daleč presega jo tiste z višjo stopnjo kulture. Ni torej mogoče kratko malo istovetiti človečnosti, kulture in izobrazbe, čeprav bi morala kultura prispevati k razvoju, poglobitvi in poplemenitju človečnosti.

Kultura in narodna zavest

Če pravimo, da je za nas kultura zakoreninjena v slovenskem narodu in njegovi zgodovini in samobitnosti, se seveda zavedamo, da to velja prav tako za druge narode. Res je tudi, da so imeli nekateri večji narodi veliko ugodnejše pogoje za razvoj svoje kulture. Na raznih področjih so ustvarjali večja umetniška in znanstvena dela kakor pa Slovenci in tako tudi več prispevali k splošni kulturi človeštva, kakor pa so to mogli naši predniki in kakor moremo to storiti danes. A zaradi tega nimamo in ne smemo imeti nobenih občutkov manjvrednosti ali se kakor koli sramovati, da smo Slovenci. Kot vsakemu narodu priznavamo njegovo kulturo in jezikovno samobitnost in jo spoštujemo, tako zahtevamo popolno narodno enakopravnost in svobodo tudi zase, za slovenski jezik in za njegovo uveljavljanje v skupnosti narodov v naši domovini in v svetu. Kdor se kulturno in jezikovno drugače odloča in usmerja, čeprav je po starših in po krvi Slovenec, je sicer svoboden v svoji izbiri in ga ne obsojamo, ne moremo pa se z njim strinjati. Zvestoba narodu je za nas prav taka temeljna vrednota kakor zvestoba človečnosti in kulturi.

Nravne vrednote

Težje je vprašanje, v kakšni notranji povezanosti s človečnostjo in kulturo, ki je zakoreninjena v narodu, je nravna zavest v člove-

ku. Ali so čut za нравne vrednote, doživljanje vesti, dolžnosti in odgovornosti in svobodno prizadevanje za oblikovanje zrele нравne osebnosti, možne tudi brez človečnosti in kulture? V medsebojnih odnosih ljudje drug drugega še najbolj cenijo zaradi poštenosti, pravičnosti, dobrote, resničnosti in plemenitosti značaja. Ravno v teh in še drugih krepostih in нравnih vrednotah prihajata človečnost in kultura posebej do izraza. Vendar ni mogoče reči, da je tisti, ki je нравno na nizki stopnji, ki je bolj ali manj otopel za нравne vrednote in dolžnosti, tudi v svoji kulturi in v narodni zavesti ostal na nižji stopnji. Žal imamo izobražene ljudi in zavedne Slovence, ki pa na нравnem področju nikakor niso na višini svoje duhovne kulture in svoje narodne zavesti. Torej tudi ta tretja prvina ni tako nujno notranje povezana s prvima dvema, da bi ne moglo biti ene brez druge.

Vernost

V našem času in v naših krajih pa je najbolj žgoče vprašanje, v kakšnem smislu vernost, za nas vernost v Jezusa Kristusa in pripadnost katoliški Cerkvi, nujno spadata k človečnosti, kulturi in narodnosti, ter нравni osebnosti. Nihče ne bo trdil, da je samo veren človek нравno na višini, zaveden Slovenec, na visoki kulturni ravni in pristen človek. Veliko nevernih je нравno, kulturno, narodno in človeško na tako visoki

stopnji, da bi se morali verni po njih zgledovati. Vernost še ni nobeno zagotovilo, da so v človeku prisotne tudi vse druge stvari, čeprav bi bilo to zelo primerno. Posebno нравnost in vernost sta med seboj tako tesno povezani, da je pri človeku, ki se ne zmeni za нравne vrednote, za нравni red, za zapovedi in obveznosti, njegova vernost več kot vprašljiva. Če pa kdo ni veren, je kljub temu v нравnem življenju lahko zelo neoporečen, čeprav svoje нравne vrednote in dolžnosti in svoje odločanje v vesti drugače utemeljuje kot veren človek.

Novomašniki v Sloveniji v letu 1986

Anton Bidovec (25), Ljubljana-Moste, Buenos Aires; Franc Brečko (27), selezijanec, šentrupert nad Laškim; Silvester Čibej (25), Koper, Idrija; Jurij Dolenc (33), frančiškan, Ljubljana-Bežigrad; Tone Gorjan (27), frančiškan, Moravče; Herman Gregorič (27), salezijanec, Zalošče; Peter Jakopec (30), frančiškan, Sv. Trojica v Slov. Goricah; Dušan Kožuh (26), škofja Loka, Ljubljana; Primož Krečič (25), Koper, Vrhpolje pri Vipavi; Bojan Likar (27), Ljubljana, Leskovicca; Leopold Mikec (27), salezijanec, šentrupert na Dolenjskem; Metod Ogorevc (27), salezijanec, Brežice; Franc Petrič (25), Ljubljana, Rateče-Planica; Thomas J. Rozman (26), Harrisburg, ZDA; p. Elred (39), cistercijan, T. Velenje-Sv. Martin; Vinko štrucelj (29), salezijanec, Podzemelj, in Peter Zakrajšek (25), Ljubljana, Mirna.

v družini

Ali ni poti?

Zagovorniki splava utemeljujejo svoja gledanja tako, da ob tem skušajo na vse načine zabrisati dejstvo, da je spočetje pričetek človeka. Nedokazljivost človeške duše smatrajo za šibko točko vseh, ki verujejo in občudujejo skrivnosti življenja. Pojav duše radi spremenijo v tarčo, ki jo obstreljujejo z različno naperjenimi puščicami bistroumnosti. Kadar govorijo o splavu, leporečijo z izrazi in sprenevedanjem prekrivajo resnico. O splavu kot umoru nikdar ne razpravljajo. Celo ogorčeni so, če ga kdo tako imenuje. Splav zagovarjajo z najrazličnejšimi vzroki. Njegovo upravičenost in potrebnost prikazujejo z argumenti, za katere se zdi, da izvirajo samo iz človečnosti; kot da bi tisti, ki s splavom ne soglašajo, nasprotovali humani in socialni družbi. Poglejmo nekaj teh razlogov.

Najrazličnejši so, vse od eksplozije prebivalstva in ekološkega problema pa do rizičnih nosečnosti. Prva dva sploh ne moreta biti opravičilo za splav, ampak je razlog za pametno načrtovanje rojstev.

Tudi posilstvo se je večkrat navajalo kot razlog za splav. Mor-

da bi se med deset in deset tisoči splavov le kakšen mašelj zaradi tega vzroka. Pa na ta način res rešimo stisko ali povzročimo še večjo prizadetost dekleta? Neka-

teri so radi navajali tudi duševne bolezni mater. Psihatri pa pravijo, da nosečnost sama po sebi ne vpliva kvarno na mater in da danes ni bolezni, ki je ne bi bilo mogoče zdraviti še naprej med nosečnostjo. Poglavitje zase so psihično prizadeta dekleta, ki postanejo žrtve zlorab. Toda splavi, ki so le izhod iz stiske, ne rešijo vprašanja. Večina vzgojiteljev v zavodih za prizadeto mladino ugotavlja, kako zelo manjka taki mladini spolna vzgoja, vzgoja za ljubezen, prijateljski odnos z drugimi, zlasti z družinami.

Huda obolenja ledvic, srca in podobno so bila včasih lahko smrtno usodna za mater. Pri današnjih možnostih zdravljenja pa nam medicina zatrjuje, da so smrtni primeri mater tako zelo redki, da bi morale zdravstvene statistike pobrskati hudo nazaj, da bi kakšnega le izbrskale. Tudi v vsakdanjem življenju se včasih srečamo s „smrti zapisano materjo“, pa so zdravi in živijo vsi: ona, otrok, vnuki in pravnuki. Že leta 1951 so na kongresu ameriških kirurgov ugotovili: „Kdor se zateka k terapevtskemu splavu zaradi telesne bolezni matere, ne pozna sodobnih metod zdravljenja, komplikacij v nosečnosti ali pa se mu ne zdi vredno časa, da bi jih uporabljal.“

Nekoč sem brala izjavo francoskega zdravnika — porodničarja, ki je ugotavljal, da v svoji dolgoletni praksi ni naletel na primer, ko bi moral žrtvovati bodisi življenje matere bodisi otro-

ka, čeprav je imel za seboj prek dvajset tisoč porodov. Verjetno bi mu marsikdo od naših porodničarjev lahko pritrnil.

Zato nam tehten argument za opravičenje splava ostanejo le še tako imenovane rizične nosečnosti. Ko mati zboli za rdečkami, ali če je lahko že vnaprej ugotoviti, da se bo rodil prizadet otrok, čeprav nihče vnaprej ne more določiti stopnje prizadetosti in predvideti vseh možnosti otrokovega razvoja.

Nihče, ki zagovarja splav, ne more slutiti, kakšne skrbi sem imela takrat, ko so vsi moji otroci zboleli za rdečkami, sama pa sem bila v prvih tednih nosečnosti in nisem vedela, ali jih morda tudi jaz prebolevam ali ne. V takih trenutkih je zdravnik, ki more umiriti prestrašeno mater, kakršna sem takrat bila, neprecenljiv. Le on lahko pomaga materi, da se trezno odloči, čeprav vsaka razume, da odgovornost prevzame ona in mož. „Rodili bova,“ me je še v svojem imenu vzpodbujala, „kje pa je rečeno, da bo imel otrok kakšne posledice, tudi če so znaki za rdečke pri materi očitni.“ Morda je bilo to predrzno zaupanje? Toda blagor nama z otrokom, da sva naletela na tako zdravnico. Na srečo bo sčasoma tudi to vprašanje izgimilo, ker vsa dekleta cepijo proti rdečkam.

Zakaj ti, ki zagovarjajo splav zaradi rdečk, hkrati ne razgrnejo še naših statističnih podatkov, da bi se matere lažje odločale?

Vedela sem le, da rdečke pustijo posledice na otroku, če se mati okuži v prvih dvanajstih tednih nosečnosti. Šele pred nedavnim pa sem prebrala, da so v Ameriki iz rezultatov petnajstih natančnih študij ocenili, da se le 16,9 odstotka otrok okuženih mater rodi s telesnimi hibami. Splavi zaradi rdečk umorijo torej pet normalnih otrok na enega poškodovanega. Smo že kdaj pomislili, da bi pustili roditi vse otroke in bi ob rojstvu usmrtili poškodovanega? In kakšne so nepravilnosti? Med temi 16,9 odstotka je 50 odstotkov gluhih, ki lahko velikokrat popravijo sluh z aparati, 50 odstotkov jih ima srčne napake, a je skoraj vse mogoče operirati, 30 odstotkov jih oslepi, navadno na eno oko. Duševno prizadetih je le 1,5 odstotka. Pri tem moramo upoštevati, da je vseh duševno prizadetih približno en odstotek celotnega prebivalstva.

In kaj tedaj, če se že med nosečnostjo opazi, da bo otrok nemormalen? Na prvi pogled se zdi samo po sebi umevno, da je utemeljen vzrok za splav več kot očiten. Radi govorimo, da je manjše zlo, če mati naredi splav. Zanimivo je, da tako največkrat govorijo tisti, ki nimajo prizadetih otrok. Morda zaslutijo breme staršev, ki se jim je ukrivila hrbtenica zaradi privzdigovanja od rojstva invalidnih otrok, ne morejo pa razumeti, da običajno taki starši ne bi mogli pogrešiti svojih otrok. Nagovarjanje za splav

jih more celo prizadeti. Videti so nespametni, ker se niso odločili za splav. Ali jim ne bi raje pokazali sočutja na bolj človeški način, ki jih ne bi prizadel, in razumevanja z dejavnejšo pomočjo? V Ameriki se niti eno združenje staršev prizadetih otrok ni drznilo vmešavati v gibanje za uzakonitev splava. „Mi, ki nosimo težo bremena, prosimo zakonodajalce, naj upoštevajo najprej naše mnenje, preden se izrečejo v prid splavu zaradi anomalije zarodka.“ Morda bi pa tudi starši naših prizadetih otrok imeli kaj povedati, če bi jih vprašali.

Kdor se je v oddelkih bolnišnic ali v zavodih srečal s hudo prizadetimi ljudmi, ga je tako srečanje pretreslo in se je upravičeno vprašal: „Ali je tako življenje sploh vredno življenja?“ Vprašanje je popolnoma umestno, če bi ljudje z gotovostjo vedeli, kakšno življenje je vredno življenja in kakšno ne. Pa tudi, ali imamo pravico do življenja samo mi, ki živimo normalno življenje? Kaj pa je normalno življenje? Ali udobno, brezciljno življenje nas, porabnikov? Naše pehanje iz dneva v dan? Življenje brez težav in odpovedi? Ali še nikoli nismo slišali tarnati ljudi, ki tako živijo, da je njihovo življenje „ena sama norija“? Ali moremo potegniti mejo med normalnim in nemormalnim zlasti v naši dobi, ko vse več ljudi išče pomoč pri psihiatru?

Večkrat trdimo, da je splav v dobro prizadetemu otroku. Po na-

šem mnenju je, toda kdo bi mogel na to z gotovostjo odgovoriti? Če se spomnim umetnin, ki jih je z nogami naslikala invalidka, ali doživetih pesmic neke druge invalidke, tudi sama ne bi znala odgovoriti na to vprašanje. Ameriški psihiatri miso mogli dokazati, da bi se prizadeti ljudje manj veselili življenja kot normalni.

Ali je splav prizadetega v dobro družbi? Prav gotovo, če vidi družba v prizadetem človeku nadležnega nebodigatreba, od katerega nima gmotne koristi. Pa moremo in smemo žrtvovati človeka, ki mi uporaben, ampak v breme? Če družba prizadetim da živeti in jih skuša vzgajati, če pomaga njim in staršem, da živijo človeka vredno življenje, sprejme od njih nekaj velikega: potrditve človečnosti in izziv k še večji človečnosti! Prizadeti so nam lahko preizkusni kamen naše človečnosti in dobrotelčnosti! Kdaj je torej družba bolj humana: kadar prizadetim pusti in pomaga živeti, ali kadar se jih preprosto — znebi?

Končno se še vprašajmo, ali je splav v dobro staršem prizadetega otroka? To vprašanje bi vsakega od nas staršev, če bi morali izbirati med splavom in prizadetim otrokom, postavilo ob zid. Znašli bi se pred odločitvijo, ali splav otroka ali naše trpljenje. Trpljenju se vsak človek nagonsko upre in hvala Bogu, da je tako, kajti če splav odklonimo, to ne pomeni, da stoično sprej-

memo prizadetega otroka, svojega ali tujega, ampak začnemo i-katj rešitev — tretjo pot. Zgolj ugotavljanje, kaj je večje in kaj manjše moralno zlo, nam vsako tretjo pot oddalji. Zdravniki in znanstveniki so iskali in našli poti, da danes skoraj vedno rešijo življenje matere in otroka. Velikokrat jim že uspe pozdraviti otroke z vodenično glavo. Še več bi lahko storili, če zdravnikov ne bi vedno peknilo pomanjkanje pripomočkov. Prav gotovo pa ne bi dosegli niti takih uspehov, če bi preprosto in brezbrizno izbirali le med večjim in manjšim zlom, le med splavom in rojstvom prizadetega otroka. Zgolj tako izbiranje je samo po sebi veliko zlo, ker vodi v brezbriznost, neodgovornost, v zanemarjanje naporov posameznika, Cerkve in družbe.

In kaj je za starše prizadetega otroka tretja pot, ki jo je najtežje poiskati nam, ker nismo v njihovi koži? Prav gotovo ne takojšnja, vnaprej izdelana ali celo vsiljena odločitev bodisi za splav, bodisi proti splavu, kajti to ni njihova svobodna odločitev. V takem primeru do kraja prizadeti starši ne zmorejo trezno premisliti razlogov za in proti splavu. Ne zmorejo odkriti v sebi tiste človečnosti, sposobnosti, moči in poguma, ki bi govorili proti splavu, če vse te lastnosti sploh imajo ali če imajo zadostne gmotne in druge razmere, da sprejmejo prizadetega otroka. Ne zmorejo predvideti morebitnih škodljivih posledic za svoje notranje življe-

nje, ki bi ga odločitev za splav osiromašila in mu preprečila preraščanje samega sebe in zakonske skupnosti. In če starši sprejmejo prizadetega otroka, je zanj tretja pot tudi tista, po kateri bi jim morali posamezniki, Cerkev in družba prihajati naproti s svojo pomočjo. Ali nam tukaj vest ničesar ne očita?

Čeprav je pri rizičnih nosečnostih iskanje tretje poti — ki vodi v plemenjenje nas vseh —

najtežje in najusodnejše, je nikoli ne zapirajmo. Zaprta lahko pripelje v odločitve, ki niso vredne človeka in človeške družbe. Namesto da bi napredovali v svoji človečnosti, lahko vedno bolj izgubljam o smisel za svoje dostojanstvo, za veličino človeka.

Smo torej upravičeni zagovarjati splav kot tak zaradi silno redkih rizičnih nosečnosti?

Vanja Kržan

DRUŽINA – DOMAČA CERKEV

Pomudili smo se že ob misli, kako lahko poročenim pomagajo živeti njihov zelo zahtevni poklic — zakonska občestva. Več zakonskih parov, od katerih vsak živi svoj zakon na sebi lasten način, si pomaga na poti k istemu cilju — lepemu in krščanskemu zakonu ter družini. „Družina bo“, pravi cerkveni zbor, „od svojega duhovnega bogastva velikodušno delila tudi drugim družinam“ (CS 48, 4). Na ta način je torej zakon, če tako rečemo, podprt na zunaj.

Seveda pa je nenadomestljiva njegova notranja trdnost, ki je najprej v globokem ujemanju moža in žene ter v nenehnem medsebojnem iskanju in spoznavanju. Za kristjana pa je gotovo še drug temelj trdnega zakona ali dopolnjevanje prvega — a to je življenje po veri. Pri tem življenju po veri pa gre predvsem za življe-

nje Kristusa in Cerkve doma. Gre za „domačo Cerkev“, kot se izraža 2. vatikanski cerkveni zbor v Dogmatični konstituciji o Cerkvi in kot rad ponavlja papež Janez Pavel II.

Včasih se je veliko poudarjalo, kako je treba prihajati, posebej tudi poročenim, v cerkev, da bi se sredi opravkov srečali z Bogom. Brez dvoma je zbiranje kristjanov okrog oltarja in mašne daritve izredno važna stvar krščanskega občestva. Vendar ne predvsem zato, da bi tam srečali Boga, ampak da so pred njim skupaj kot velika župnijska družina. Prej mora biti vsaka posamezna družina zbrana pred njim v svojem domu. Kdor namreč Boga ne sreča v svojem vsakdanjem življenju, poročeni v svojem zakonskem in družinskem življenju, ga bo težko našel v cerkvi.

Najgloblji razlog za posveče-

nost domače Cerkve-družine je skrivnost, da sta mož in žena „podoba in delež Kristusa in Cerkve“, da torej kažeta na Odrešenika in njegovo Nevesto Cerkev in da sta celo sama na neki način Kristus in Cerkev. Cerkveni zbor na več mestih zatrjuje, da je krščanska zakonska ljubezen ne le podoba ali znamenje, marveč tudi sama udeleženosť pri ljubezni, s katero Kristus ljubi Cerkev (C 11, C 41).

Odtod prava potreba vernih zakoncev, da se srečujejo s svojim velikim Sogovornikom Kristusom v molitvi vseh vrst — v osebni, zakonski moža in žene, v družinski, skupaj z otroki. Zato radi odpirajo sv. pismo in iščejo božjo besedo, njim za ta čas in njihove prilike govorjeno. To je njihovo, domače bogoslužje božje besede. V zakonu in družini je po ljubezni in po Kristusu z zakramentom zakona vse posvečeno. Kako čudovito kaže na to posvečenost dóma knjiga prof. Emilijana Cevca Preproste stvari, ki bi jo še in še morali prebirati in ob njej razmišljati. Ne samo, da je izredno zgovoren Bogkov kot ali kakšno drugo mesto modernih stanovanj, kjer se kot okrog oltarja zbira pri jedi ali ob večerih vsa družina. Ne samo, da je lepo moljen rožni venec v družinah „ogrnica milosti“, kot se izraža pisatelj. Tudi vse druge stvari nam govore o Bogu, molitvi, Cerkvi, maši, Kristusu: kruh, ki ga jemo, kot ga uživamo pri maši; luč, ki nas razsvetlju-

je in opozarja na Kristusa, ki je luč vernih zakoncev.

Zato bi vsaka verna družina morala gojiti svoje družinsko bogoslužje. Ob predmetih svojega doma in v dogodkih svojega družinskega življenja bi morali iskati priliko za posebno, vidno in otipljivo srečanje z Bogom. Takega vidnega srečanja so še posebej potrebni otroci danes, saj so sredi zmaterializiranega, v golo tvornost potopljenega okolja. Kot velika Cerkev pozna znamenja vere: oltar, sveče, rože, kadiło, liturgična oblačila in posode, procesije in blagoslove, ogenj, luči, priklone, poljube — tako bi morala tudi domača Cerkev-družina gojiti in razvijati take vidne znake vernosti, prirejene svojemu okolju, počutju in prilikam ter starosti otrok.

Zakaj ne bi ob rojstnih dnevih in godovih stopili skupaj, zapeli Bogu zahvalo in priporočilo? Zakaj ne bi prebrali kakšen odlomek iz življenja velikih kristjanov in kristjank? Zakaj ne bi ob nedeljah skupaj prebrali odlomek, ki so ga slišali razlagati v cerkvi in bi se ob njem malo pogovorili, kako ga sami, v svojem domačem okolju in prilikah, dojemajo? Zakaj ne bi pri jedeh povedali Bogu kakšno svojo misel kar po domače, s svojimi in tudi z otroškimi besedami? Kako drugače zvane take molitve in kako drugače jim prisluhnemo, čeprav morda niso povedane zelo gladko. Zakaj ne bi staremu ali bol-

nemu družinskemu članu nadomestilj maše s kakšno mislijo iz cerkve, s kakšno sliko ali rožo, pa morda tudi s pesmijo? Zakaj ne bi duhá še kar ohranjenih božičnih in velikonočnih verskih običajev razširili na celo leto, vsaj na nedelje ali posebne prilike, seveda le-tem primerno?

Kot otrok, ki sliši o šolskih predmetih samo v šoli, ne govori pa o njih s svojimi starši, povedanega ne bo dobro, življenjsko osvojil, tako tudi v svetu vere ne more otrok prav versko zaživet, če to vero gleda v znamenjih samo v cerkvi ali o njej sliši samo in predvsem pri verou-

ku. Domača Cerkev je začetek in glavna podlaga za vse drugo. Domače Cerkve zlepa ne zamenja velika Cerkev, razen po dolgih in napornih iskanjih zrelega odraslega človeka. Taka domača Cerkev, družina, je lahko obenem tudi marsikateremu človeku, ki Bogu in Cerkev šele išče, sprejemljiv in dojemljiv most k iskane-
mu cilju.

Na dnu najinega zakona in sredi najine družine odkrivava tebe, Kristus, in tvojo Cerkev. Kolikšno zaupanje imaš v naju! Ne želiva te razočarati!

Vital Vider

KDO KLIČE?

Vse tiho

Odsev vrb in oblaka
v zenici reke temni
Lastovka v nizkem letu
s trebuščkom para gladino
Ribji hrbet zablesti

Ves ves sem bilka ta hip
zgib najtanjše veje v vrhu topola
čez vodo zapotegnjen klic
ves ves mehko drsenje valov ob
bregu
zaspani ščebet ptic

Vse tiho

Kot da je že vse bilo
kot da šele bo —
Odkod to svetlo drhtenje v meni
Kdo kliče Zemlja? Nebo?

Ivan Minatti

SMRT

Vselej pride sama
in ko si najbolj sam
Takrat
vzdrgetaš
kot
ko se prvič zaljubiš
ko se ti rodi prvi otrok
ko ti je umrla mati —
takrat
te spreleti
praspomin.

Potem
sta skupaj sama
In postajaš
zrak in prst
bilka in mesečina
klic ptice
Večen

Ivan Minatti

Premakljivi svečnik

19

Rozika je bila doma iz Slovenskih goric. Starši so bili prej viničarji, v novi državi pa so iz viničarjev postali kmečki delavci. Pri hiši je bilo šest otrok in Rozika je bila najstarejša. Čeprav so starši prejeli nekaj otroških dodatkov, je družini večkrat šlo za nohte, predvsem zaradi oblek in čevljev, zato je Rozika morala že s sedemnajstimi leti od doma.

Šla je v Ljubljano k družini, kjer so imeli dva majhna otroka in lepo, veliko stanovanje. Očeta skoraj nikoli ni bilo doma, mati pa je bila tudi kar naprej zaposlena s šolo, saj je bila profesorica na gimnaziji, zvečer pa je hodila na razne sestanke. Tako je skrb za hišo in oba otroka ostala Roziki.

Rozika je imela otroka rada, toda kmalu sta dobila nad njo premoč in ju ni mogla več krotiti. Nalašč sta mazala stanovanje, da bi Rozika čistila za njima in z otroško privošljivostjo sta gledala, kako se muči s čiščenjem in

pospravljanjem in se na tihem jezi, ne upa si ju pa strože pokarati. Niti za trenutek je nista spustila z oči, vedno in neprestano se je morala ubadati z njima, da ji je delo ostajalo in se je gospa zvečer čudila, kako da tega in onega čez dan ni mogla opraviti.

„Saj sem vse to čez dan že trikrat pripravila in vse lepo zložila, pa sta mi Igor in Nataša vedno znova vse razvlekla. Nalašč, samo da bi imela več dela.“

„Najprej ni prav, da se izgovarjaš na otroka, potem bi pa morala tudi vedeti, da vzgajaš tujim, ne onadva tebe. Ne pusti, da bi delala, kar bi hotela.“

„Saj jim govorim, pa nič ne zaleže. Čim bolj jima dopovedujem, tem bolj me jezita. Nalašč sta mi po tleh, pa če bi bilo samo po tleh, ampak posipala sta mi tudi po preprogi sol in poper, ki sta ga staknila v kuhinjski omari. In kako sem se mučila, da sem preprogo zopet očistila! Komaj sem pripravila v eni sobi, že je bilo vse razmetano v drugi. Obleke razmetane po tleh in zmečka-

ne, da bi se človek razgrizel od jeze.“

„Veste, če ne morete obvladati otrok, boste pač morali pustiti službo pri nas. V začetku ste jima preveč dovolili, zdaj pa imate.“

„Kaj pa sem hotela, saj ju udariti me smem, beseda pa je zanju prazna, naj bo lepa ali huda.“

Začeli so zapirati omare s ključem, toda vsega ni bilo mogoče spraviti v omare in vedno sta našla nekaj, da sta pomazala stene in tla. Nazadnje je bilo Roziki dovolj:

„Gospa, me morem več. Moram si poiskati drugo mesto. Ne znam in ne znam ukrotiti vaših otrok.“

„Zadržati te ne morem, toda glej, da ti ne bo žal. Pri nas te imamo radi, ker si delavna in v vsakem pogledu na mestu. Imaš dobro plačo in lepo sobico. Otroka sta pa tudi z vsakim dnem večja in bo z njima vedno lažje.“

„Morda boste dobili drugo, ki bo znala z njima prav ravnati. Meni se ne posreči, kakor koli se trudim.“

Zglasila se je na uradu za delo, kjer so ji ponudili več podobnih služb. Tudi v časopisju je brala, da iščejo pomočnico k njeni, dvema, trem otrokom, toda Rozika je vsako tako ponudbo že v mislih odklonila. Igor in Nataša sta jo tako izmučila, da si je rekla: K otrokom nikoli več! Nazadnje je sprejela službo čistilke v tovarni. Tudi tu je imela opravka z umazanijo, toda ne s tako, ki bi jo nekdo nalašč delal samo

zato, da bi jo morala ona odstranjevati. Delo ni bilo težko in časa za premišljevanje je bilo dovolj. Prav to jo je mučilo, da ji je misel tolikokrat uhajala domov v sončne gorice, med trsje in ve-sele delavce, ki so se kljub napor-nemu delu šalili od jutra do večera, se sprli in že v isti sapi zopet spravili med seboj. Tu pa je bila kljub mnogim ljudem vedno sama, saj snažilke pač nihče ne opazi.

Pet let je delala na istem mestu, ne da bi si našla kako prijateljico, kaj šele prijatelja. Pospravljala je in čistila pozno v noč, zjutraj spala do desetih, si kaj skuhala za zajtrk in kosilo skupaj in šla v službo. Tako ji je teklo življenje dan za dnem in čas se je zgostil v mesece in leta.

Ko je nekega mrzlega večera odhajala z dela in hitela, da bi čim prej prišla v svojo borno sobico, kjer bi našla nekoliko topline in domačnosti v neprijazni zimski noči, se ji je pridružil neznan moški. V mraku ni razločila, koliko let bi mu prisodila. Glas je izdajal zrelega človeka.

„Dober večer,“ je rekel nekoliko v zadregi. „Vas lahko spremim do doma?“

„O hvala, saj znam sama domov.“

„Ne zato, ker ne bi znali, ampak kar tako bi vas rad spremil.“

„Zakaj neki, saj me ne poznate?“

„Poznam. Vsaj tako na videz vas poznam. Vidim vas vsak večer, ko odhajam z dela, vi pa svo-

je delo šele začenjate.“

„Tako je pač. Vsak po svoje. Živeti pa je treba.“

„Dolgo se že odločam, nocoj pa sem sklenil, da vas počakam.“

„Toda zakaj bi me čakali? Kakšen smisel naj to ima, človek?“

„Ime mi je Pavel, da. Vi ste pa Rozika, toliko sem že zvedel.“

„Ne razumem, zakaj se zanimate za moje ime, saj sem samo navadna snažilka.“

„Poklic ni važen. Vsak dela to, kar more, ali kakršno delo pač dobi. Tudi jaz sem navaden delavec, in mi ni nič žal, da nisem inženir ali direktor.“

„Zdaj sem pa že skoraj doma. Hvala za spremstvo.“

„Vas lahko jutri zopet počakam?“

„Pa menda ne boste zaradi tega ždeli več ur na mrazu?“

„Ne, ne bom čakal na mrazu. Prišel bom, ko boste končali delo. Vem, kdaj končate. Torej prišel bom, če vam je prav, seveda.“

„Ne vem, kaj bi rekla. Zame je to nekaj čisto nenavadnega in nepričakovanega.“

„Prav zaradi tega, ker je to za vas nenavadno, bi vas rad bolje poznal. Torej jutri. Za zdaj pa lahko noč!“

„Lahko noč!“ je dahnila kakor mesečna in bedela je dolgo v noč, saj ji ta preprosti dogodek ni dal spati in v srcu se ji je začelo prebujati nekaj novega. Obenem je čutila, kako začenja izgubljati gotovost, mir, ki si ga je po nekaj letih bivanja v mestu s težavo pridobila. Nekoč je doživljala

Ljubljano vse drugače v svojih mislih in sanjah, polno veselih, mikavnih dogodkov, zaljubljenosti, v resnici pa vsega tega ni bilo in se je že sprijaznila s tem, da tudi nikoli ne bo.

Toda kdo je, odkod je in kakšen je? V ulični razsvetljavi človeka vendar ne moreš videti dovolj dobro. Če bi ga srečala podnevi na ulici, ga gotovo ne bi spoznala.

Morda bi ga spoznala po glasu, po njegovem globokem moškem glasu. Da, po glasu bi ga spoznala med stotimi drugimi.

Naslednji dan je vse delo opravljala kakor v omotici. Že ko so delavci odhajali, je skušala dognati, kateri izmed njih bi bil si močnji spremljevalec, pa ni mogla uganiti, ali je bil sploh med njimi.

Ko se je vračala domov, kljub ostru zimski vsa vroča v obraz, jo je čakal. Počasi sta se zblížala, si rekla ti in za nedeljo jo je povabil v gostilno, kjer sta skupaj obedovala in tudi nekaj malega spila.

Čez štiri mesece, ko je bila že pomlad, jo je vprašal, če bi hotela postati njegova žena.

„Petintrideset let mi je in bi rad imel družino. Imam nekaj prihrankov, da lahko družino vzdržujem.“

„Toda na močitev nisem nič pripravljena. Nimava stanovanja. Jaz nimam poročne obleke. Kdo bo mislil, da boš kar tako nenedoma prišel s tako ponudbo.“

„Vse to so prazne skrbi, Rozi-

ka. Pred matičarja greva v navadni obleki in brez spremstva sorodnikov. Samo dve priči vzameva s seboj, pa bo.“

„Toda v cerkev, Pavel! V cerkev vendar ne morem kar tako v domači obleki.“

„V cerkev? Veš, tisto lahko odloživa na poznejši čas. Če se kmalu poročiva, imava stanovanje zagotovljeno, tako sem poizvedel. Pozneje pa nič ne veva, ali bo še na razpolago.“

Dolgo sta stvar premlevala in Rozika je nazadnje privolila. V verskem pogledu ni bila ravno trdna in je glede cerkvene poroke zlahka popustila, v upanju in sklepu, da bo pač kdaj pozneje.

Pozneje seveda ni bilo nikoli, saj sta imela toliko skrbi in potov, preden so jima v velikem novem bloku dodelili družinsko stanovanje. Tudi po vselitvi v novo stanovanje skrbi niso prenehale. Toliko stvari je bilo treba popraviti, ker se vrata niso dala zapreti, vse pipe so bolj ali manj mokrile, štedilnik ni prav vlekel, ker dimnik ni bil čist, ampak polnmeta in manjših kosov zdrobljene opeke.

Domog je šla Rozika poredkoma in še takrat jo je mama pozabila vprašati, ali se je poročila tudi cerkveno, saj je imela z drugimi otroki dovolj skrbi, zlasti z najmlajšo hčerko, ki je kadarkoli odšla od doma s kakšno klapo in se potepala več dni, ne da bi oče in mati vedela, kje in kaj dela. V takih skrbah so Roziko neka-

saj ima sedaj drugi dom, so rekli, jma moža, kakršen koli že je, in naj se zdaj pač v svetu znajde, kakor ve in zna.

Rozikin mož Pavel je bil dober človek. Doma je bil nekje s Pohorja. K verouku, dokler je bil v osnovni šoli, ni hodil. Samo toliko so ga pripravili, da je bil pri prvem obhajilu, za birmo pa že ni bilo več časa, menda pa tudi ne priložnosti, ker so bili zelo daleč od cerkve in so se od vsega verskega že davno oddaljili.

Če bi Rozika hotela, ji seveda ne bi branil hoditi v cerkev. Toda ker je delala dolgo v noč, je ob nedeljah dolgo spala. Da je maša tudi zvečer, o tem še ni slišala. Tako sta živela vsakdanjemu trenutku, zadovoljna, da sta se našla, zadovoljna s službo in plačo, nezadovoljna pa z okoljem, v katerem sta živela. Med sestanovalci so bili neprestani prepiri. Najmanjša stvar je bila dovolj, da so se drli drug na drugega. Tudi Rozika se je morala navaditi uporabljanja komolce, če je hotela doseči najosnovnejše pravice, ki so ji pripadale kot stanovalki. Recimo take mičevosti, kot so vrv za obešanje perila na dvorišču, kotiček za drva v drvarnici, prostor za kolo v veži in še druge stvari, ki so sosede razburjale. Bilo je dovolj, da je za trenutek odprla vrata, ko je kuhala zelje, že so sosede vihale nos, da zasmraja vso hišo, loputale so z vrati, jo zmerjale s kmetavzarsko sodrgo.

Ni čudno, če se je tudi Rozika, ki je bila vedno vljudna, pohlev-

na in krotka, počasi navzela navad svojega okolja in je začela prav tako zmerjati in se ujedati za vsako stvar, kakor so delale druge. Iz prijazne, vljudne ženske je počasi nastajala porogljiva in jezikava, strupeno domiselna ženska, s katero se ni bilo dobro sporeči, ker ti je v eni minuti toliko nabrusila, kakor druge ne bi zmoгле v pol ure.

Zlasti je bila občutljiva, ko je rodila dva otroka v dveh letih drugega za drugim. Prva je bila deklica in pri vpisu v matično knjigo so ji dali ime Alenka. Naslednje leto je rodila dečka in imenovali so ga Aleš.

Nekaj časa po rojstvu otrok je Rozika imela veliko skrbi, ker se ji je zdelo, da bi bilo le prav, če bi otroka dala krstiti. Toda kam naj se obrne? V katero cerkev bi morali otroka nesti? Koga naj bi prosila za botra? Poleg tega je nekje slišala, da ne krstijo radi otrok staršev, ki so samo civilno poročeni. Vse to je povzročilo, da je krst odlagala in odlagala, otroka pa nista čakala, ampak sta rasla in kmalu je Rozika uvidela, da ju več ne bi mogla niti nesti h krstu, ampak bi lahko že kar sama šla. No, kaj takega! Le kdaj so vsi ti meseci zbežljali mimo? Zdaj ne kaže drugega kot čakati, da že nekako bo, se je Rozika mirila. Vsakdanje skrbi, delo, drobne zdrahe v okolju, vse to je počasi prekrilo skrbi s krstom, da je misel nanj počasi čisto zamrla.

Alenka in Aleš sta rasla, se

igrala v tesnem stanovanju kakor dva ptička v kletki. Na dvorišče ju Rozika ni puščala, saj je vedela, da bosta takoj kriva za vse razbite šipe v kletnih okenicah in za vse, kar ni bilo na svojem mestu, zato ju je raje zaklepala v stanovanje. Ven v naravo so šli samo ob nedeljah, ko je Alenko držal za roko ata, Aleša pa mama in so videli grmovje, drevje, tisoč in tisoč čudovitih stvari, ki so napolnile njuno domišljijo za ves teden, da sta jih risala po spominu: metulje, oblake, mravlje, veverico, ptičke, tako različne po barvi in velikosti, ki sta jih sama poimenovala, saj niti ata niti mama nista vseh poznala po imenu, kaj šele da bi natančno vedela, kaj vse jedo in kje spijo.

Rozika bi rada imela še več otrok, toda stanovanje je bilo tako tesno, da sta že Aleš in Alenka bila čisto utesnena, kam bi še s tretjim otrokom. Tisti, ki so stanovanje načrtovali, so ga načrtovali največ za dva otroka in tega se je moral vsak zakonski par držati ali pa si priskrbeti večje stanovanje. Pavlu sta bila dva otroka čisto dovolj in nazadnje se je s tem sprijaznila tudi Rozika, čeprav se je spominjala, kakšen prijeten živžav je bil pri njih doma prav zato, ker jih je bilo veliko.

V to lepo sožitje štirih ljudi, ki so se imeli radi, je naenkrat udarila nesreča. Zaradi trenutne nepazljivosti je ročica stroja, pri katerem je delal, udarila Pavla s

tako močjo po glavi, da se je sesedel. Sodelavci so mislili, da mu je slabo, saj niso opazili, kaj se je zgodilo, ko pa le ni vstal, so priskočili in ugotovili, da je nezavesten. Spravili so ga v bolnišnico in štiri dni je njegovo življenje viselo na nitki.

Rozika je dolgo sedela ob njem, mirna in vdana na zunaj, v srcu pa so besneli viharji strahu in groze pred tem, kaj bo z možem in kaj bo z njo in otrokoma, če mož ne bo preстал. Celo moliti je poskusila, pa ni šlo. Ne samo, da se v pretresenosti ni mogla zbrati in se prav spomniti besed očenaša, zdelo se ji je, da govori v prazno, da je nihče ne poslušša, in je prenehala.

Četrty dan, ko je Rozika bila pri njem in ga je ves čas držala za roko, se je zdelo, da se Pavel prebuja iz nezavesti. Njegova roka je stisnila njeno in Rozika se je razveselila, da bo zdaj odprli oči in jo pogledal, toda stisk roke je bilo vse, kar je mož v tem zadnjem trenutku zmožel, ko je tiho ugasnil.

Uprava tovarne je Roziki izrekla sožalje in ji sporočila, da bo prevzela vse stroške pogreba, če ne bo verskega obreda. Roziki je bilo zdaj vseeno in je privolila v vse, kar je kdo predlagal, saj sama ni imela ne volje ne moči, da bi karkoli urejala. Dovolj je imela skrbi z otrokoma, ki nikakor nista mogla razumeti, da ata nikoli več ne bo prišel domov in ju nikoli ve neč bo držal za roko, ko bodo šli na sprehod.

Nekaj mesecev po moževi smrti je še nekako šlo. Potem pa so se medsebojni odnosi med njo in drugimi sostanovalci zaostriili. Rozika si je nazadnje želela samo to, da bi mogla oditi iz sovražnega gnezda, kjer sta njena otroka bila papoti vsem in kriva za vsako smet na stopnišču; če je kdo zažvižgal, je bil gotovo Aleš, in če je bilo kje kaj polito, je polila Alenka.

Rozika je ob Alenkinem rojstvu sporazumno z možem službo odpovedala, da bi se laže posvetila samo družini. Pokojnina po možu je bila premajhna za drago stanovanje. Od svoje nekdanje sodelavke je zvedela, da je v njenem kraju prazna majhna hišica, ki bi jo lahko dobila poceni v najem. Hišica je na deželi in kakor nalašč za otroka, da se rešita mestne tesnobe.

Rozika je šla poizvedovat in se je hitro dogovorila z lastnikom, vzela otroka in iz mesta so se odselili na deželo.

Hišica je stala v dolini ob veliki cesti. Prva Rozikina skrb je bila, da je otrokoma dopovedala, kako nevarna je cesta in kako naj se je izogibata. Toda kaj bi tudi na cesti, ko pa je za hišo bil travnik, za njim potok, onstran potoka pa gozdiček. Že na travniku, zlasti pa ob potoku in v gozdu je bilo toliko čudes, da vsega tega vse svoje življenje ne bi mogla dovolj temeljito preiskati.

V hišici so preživeli jesen, zimo in pomlad. Ob koncu majnika pa so prišli najprej merilci in

nekaj merili in merili. Za njimi sta prišla dva človeka, rekla sta, da sta z občine.

„Tovarišica,“ sta rekla Roziki, „poiskati si boste morali drugo stanovanje.“

„Je hiša vaša? V spominu imam drugačnega človeka.“

„Ne, midva sva z občine.“

„Potem pa nimate tu kaj iskati. Pogodila sem se z lastnikom in se z nikomer drugim ne pogajam.“

„Toda poslušajte. Ne gre za lastnika, gre za to, da bomo to hišo podrl.“

„Kdo jo bo podrl? Podre jo lahko samo lastnik, saj je njegova. Pa tudi on samo takrat, če mu jaz dovolim, kajti jaz sem sedaj lastnica stanovanja, če je on lastnik hiše. Stanovanja pa mi ne more nihče kar tako vzeti.“

„Čakajte, da vam dopovemo. Ta hiša bo morala stran, ker je napoti. Razširili bomo cesto in hiša bo morala proč, tako je odločeno.“

„Ta hiša ni polžja hiša in jaz nisem polž, da bi jo kar tako na hrbtu odnesla proč, kakor pravite, da mora stran. In kam proč? Na travnik? V potok, ki je za travnikom?“

„Hišo moramo podreti in jo bomo podrl. Tu ni nobenega priziva.“

„Jaz pa imam dva otroka in tudi mi potrebujemo streho nad glavo. Tudi tu ni nobenega priziva.“

„Razumemo, da morate neke stanovati. Zato pa sva prišla, da

vam poveva, da si morate poiskati drugo stanovanje.“

„Jaz drugo stanovanje? Saj nisem nora. Zame je to stanovanje čisto dobro in tudi drago ni.“

„To vam rad verjamem, toda moramo ga podreti, zato se boste morali izseliti.“

„Izseliti? Kam? Na cesto? Tam bi ovirala promet. Kam torej, to mi povejte!“

„Treba bo iskati. Če boste iskali, boste že kaj našli.“

„Jaz že ne bom iskala. Na to lahko prisežem kot na svojo smrt. Zakaj bi tudi iskala? Imam stanovanje. Če mi ga hočete vzeti, ste mi dolžni dati drugo, vsaj tako dobro ali boljše. To je zakon. Vi pravite, da ste z občine, potem takem morate zakone poznati.“

„To je res. Vendar sva mislila, da bi vi laže dobili kje primerno mesto, kakr že ga iščemo mi. Ves čas se hočeva o tem z vami pogovarjati, vi pa vsak predlog takoj odklonite.“

„Sem že rekla. Zakon govori meni v prid, ne vama. Če mislita, da mora iti cesta prav tukaj, kjer stoji hiša, je to vajina stvar. Meni ceste ni treba. Potrebujem pa primerno stanovanje.“

„No, uredili bomo, seveda bomo uredili. Kar mora biti, mora biti. Vi pa bodite pripravljeni, da se boste čim prej preselili.“

Naslednji teden sta se občinska vrnila.

„Prihodnji ponedeljek pridejo delavci, da bodo hišo podrl. Lastnik jo bo izpraznil v soboto, tako smo se dogovorili, vi pa se tudi

morate najkasneje v soboto izseliti. Tu sva vam prinesla odločbo.“

„In kam naj se selim?“

„Ne daleč od tod. Samo nekoliko višje v hribe. Našli smo vam stanovanje na Zabrežju številka ena.“

„Številka ena je ali na začetku ali na koncu vasi.“

„Ali pa v sredi, kakor so pač vas oštevilčili.“

„Toda kakšno stanovanje je to?“

„Tri sobe in kuhinja, pa še shrambo zraven in druge pritlikline. No, saj ne bo vse vaše. Imate pa pravico do ene sobe, to pa vam je zajamčeno.“

„Kdo pa še stanuje v hiši?“

„Sedaj še nihče. In menda tako kmalu tudi nikogar ne bo. Saj vam povemo, kaj smo našli. To je župnišče, toda brez župnika.“

„Na farško naj grem? Saj ste nori!“

„Tovarišica, to je le za nekaj časa. Našli bomo kaj drugega, če tam ne boste zadovoljni. Toda zdaj ni druge pomoči. Vzeti morate, kar smo našli in kar vam ponujamo. Ponujeno stanovanje je v primeri s to bajto kakor graščina.“

„In kaj bodo rekli ljudje?“

„Ljudi to nič ne briga. Stanovanje je prazno in po zakonu ga lahko podelimo tistemu, ki stanovanja nima. Če nam poveste, kdaj ste se pripravljani seliti, vam pošljemo kombi za prevoz.“

„Pa pošljite kombi v petek. Sicer nimam veliko, samo posteljo,

mizo in dva stola. V prejšnjem stanovanju omare nisva potrebovala, ker je bila stenska. Zdaj pa je kar prav, je vsaj ni treba prevažati. Je stanovanje odprto, ali pa mi date ključ?“

„Pravega ključa nimamo, pa bo ponaredek prav tako dobro odprl, saj je ključavnica čisto preprosta. Če bi vam kdo delal pri vselitvi kake težave, ali pa potem, pridite kar k nam na občino. Bomo stvari že spravili v red.“

Tako se je Rozika v petek preselila na Zabrežje. Ljudje so si njen prihod po svoje razlagali. Če ima ključ in je prišla kakor domov, mora že biti sporazumno s cerkveno oblastjo, kako pa drugače? In ko se je razneslo, da dobijo novega župnika, je bilo tako vse jasno.

Proces za beatifikacijo škofa Gnidovca

16. aprila 1986 je dal študijski pomočnik pri Kongregaciji za zadeve svetnikov pozitivno oceno škofij-skemu procesu za beatifikacijo božjega služabnika škofa dr. Gnidovca. Kongregacija je na svojem rednem zasedanju 2. maja 1986 poročilo skrbno proučilo in proces v celoti odobrila.

Tako je končan prvi pomemben korak v tej zadevi.

Sedaj je na vrsti drugi korak: Na podlagi procesa in spisov je treba dokazati herojsko svetost božjega služabnika. Poročilo o tem sestavi poseben poročevalec iz kongrega-

MED NAMI V ARGENTINI

Proslava šolskih otrok

V nedeljo 22. junija je bila v Slovenski hiši proslava šolskih otrok na čast mladinskemu zavetniku sv. Alojziju in v spomin junakom. Ob 16. uri je v cerkvi Marije Pomagaj delegat dr. Alojzij Starc daroval mašo za žive in rajne katehete in v pridigi govoril o sv. Alojziju in euharistiji. Mašne dele je napovedoval voditelj Jurčičeve šole Aleksander Pirc, berili sta brala Anica Klemen in Janez Škulj, ljudsko petje je vodila Katica Dimnik, na harmoniju pa ga je spremljala Marta Dimnik.

Po maši so po 3 otroci vseh šol položili pred spomenik junakov na dvorišču Slovenske hiše prižgane svečke in slovenski šopek, dr. Starc je vodil molitve za pomorjene junake, Kristijan Vivod je recitiral, spominske besede je spregovoril šolski referent ZS France Vitrih, petje vseh zbranih pa je sklenilo opravilo v spomin junakov.

Otroci, njihovi starši in drugi so nato napolnili dvorano, in prisostvovali otroški igri Janko in Metka, ki so jo odigrali otroci Slomškove šole v režiji Klavdije Malovrh. Sceno je izdelala Andreja Hrovat, glasbeno spremljavo so oskrbele sestre Arnšek, za luči pa je skrbel Bogdan Magister.

.....

cije. Lahko pa se ta naloga poveri tudi komu zunaj nje. V Gnidovčevem primeru se bo verjetno to zgodilo.

Igra „Narobe stvari v mestu Petpedi“

„Slovensko gledališče Buenos Aires“ je uprizorilo na odru Slovenske hiše v soboto 5. julija (dvakrat) in v nedeljo 6. julija „veselo in zabavno igro“ v 3 dejanjih Leopolda Suhodolčana „Narobe stvari v mestu Petpedi“. Avtor je pod razigrano masko „commedie dell' arte“ razkrinkal brezdušni totalitarizem, ki si z ustrahovanjem podjarmi mesto in krajevne funkcionarje, ki pa se mu potujoči igralci postavijo po robu in mu spodnesejo trhle noge. V režiji Maksa Borštnika so poleg njegova v igri nastopili Lučka Jereb, Marjana Šušteršič, Marko Selan, Pavel Fajdiga, Damjan Eiletz, Marjan Loboda ml., Tinka Loboda, Emil Urbančič, Lojze Rezelj in Dominik Oblak. Scena, kostumi in glasba — Slovensko gledališče, maske - Frido Beznik, luči in zvok je oskrbel Bogdan Magister, kitara - Anica Arnšek, flavta dulce - Silvija Oblak, snemanje na magnetofonski trak - Janez Jereb, izdelava scene: Marjan Žerovnik, Marko Selan, Ana Urbančič in Marko Vombergar, organizacije - Lojze Rezelj.

KJE JE KAJ

LETO 53

AVGUST 1986

OB IMENOVANJU NOVEGA DELEGATA	Ob prevzemu nove službe (Alojzij Stare) .. 385 Pozdravni večer skupnosti novemu delegatu (Jože Škerbec) 386 Pozdravne besede (Milan Magister, Lojze Rezelj, Pavlinka Korošec) 388
NADŠKOF AMBROŽIČ	Dr. Alojzij Ambrožič — novi torontski nadškof-pomočnik (Jože Škerbec) 390 Komu naj se Torontčani zahvalijo za novega nadškofa? (Franc Zorec) 392
SLOVENSKA CERKEV	Pred 40 leti sta bila za škofa imenovana Anton Vovk in dr. Maksimilijan Držečnik (Stanislav Lenič, škof) 396 Božja služabnika škofa Slomšek in Baraga 403
EVHARISTIČNO LETO	„Bog mi bo danes govoril“ (Anton Nadrah) 400
NAŠA VPRAŠANJA	Zakaj naj bi šel na duhovne vaje? (Anton Stres) 405 Pogovor kristjana z Bogom (Tajništvo za nekristjane) 417 Ob pogovoru z Janezom Brulom (Stane Snoj) 424 Iz kronike našega življenja 447
MEDJUGORJE	Marijina prikazovanja — znamenje našega časa (Messori - Ratzinger) 411 Dogajanja v Medjugorju 412
SODOBNA VPRAŠANJA	Človekovo dostojanstvo v vesti (Alojzij Šuštar, nadškof) 418
ZA MLADINO	Štiri življenjska področja (Alojzij Šuštar, nadškof) 429
V DRUŽINI	Ali ni poti? (Vanja Kržan) 432 Družina — domača Cerkev (Vital Vider) .. 436
LEPOSLOVJE	Ko bom tih in dober (Ivan Minatti) platnice Kdo kliče?, Smrt (Minatti) 438 Premakljivi svečnik (Lojze Kozar) 439

Napake javnih delavcev niso javne.

— — —

Delu čast! Oblast mu je itak ušla.

— — —

Kako naj dozori situacija, ki je že na začetku gnila?

— — —

Če je krava velika, mora imeti tudi velik hlev.

— — —

Lepo ste se odrezali — od delavskega razreda.

— — —

Pa vendar naši dolgovi niso tako visoki — dosegli so le bazo.

— — —

Da se napolnijo prazne besede, so potrebni daljši aplavzi.

— — —

Nekateri upokojenci so tako na koncu, da se nič več ne pritožujejo.

— — —

Nekoč smo bili siromašni. Danes smo bogatejši za spoznanje, zakaj smo še naprej siromašni.

— — —

Lahko je govoriti o neodgovornosti, če imaš slab spomin.

— — —

Če me boste metali na cesto, zahtevam, da jo popravite.

— — —

Negativni politični vic je tisti, ki pove, da nihče ne razume, zakaj je danes vse dražje od včeraj. Pozitivni politični vic pa je tisti, ki pove, da vsi razumejo, zakaj je danes vse cenejše od jutri.

„Kakšna je razlika med navadno demokracijo in ljudsko demokracijo?“

„Takšna kot med dvema suknjičema.“

„Med kakšnima?“

„Med navadnim in med prisilnim.“

— — —

„Ali veste, kako se pride do občine?“

„Ne.“

„No, potem pazite: greste naravnost do tretje prečne ulice, nato zavijete na levo do velikega trga, pa ste tam.“

— — —

Pred sodnikom.

„Obtoženi, torej niste pobrali samo denarja, ampak ste odnesli iz stanovanja tudi prstane, zlato uro, računalnik, devize...“

„Ja, gospod sodnik, spomnil sem se pregovora, da sam denar pač ne osreči človeka.“

— — —

Pri Novakovih so imeli že dolgo goste. Ko so se hoteli odpraviti domov, se je vtila močna ploha.

Novak je stopil na prag, se ozrl proti nebu in rekel: „O Bog, kaj nisi imel ti nikdar gostov?“

— — —

Mož in žena sta gledala televizijsko oddajo o škodljivosti kajenja. Na koncu oddaje je bil mož tako pretresen, da je vzdihnil: „Nikdar več!“

„Kaj nikdar več,“ ga je vprašala žena, „nikoli več cigarete?“

„Ne, ampak takih oddaj.“

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIJA

Izdaja ga konzorcij (Slovensko dušno pastirstvo); urejuje uredniški odbor (Jože Škerbec) — Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual No. 223.231. Tiska VILKO s. r. l., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. — ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — KANADA: Ivan Marn, 131 A Treview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. — ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. — AVSTRIJA: Narobnino pošiljajte Mohorjévi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1986 (do 31. avgusta) A 32; drugod 27 USA dolarjev. DENARNA NAKAZILA NA NASLOV: Luís Stare, Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovena (dr. Luís Stare); director: José Škerbec - Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. - Registro Nac. de la Prop. Intelectual No. 223.231. Talleres Gráficos "Vilko" S. R. L., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.